

«КазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен

Building a better
working world

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	5-6
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	7
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	8-69

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Пікір

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ мен оның еншілес үйімінің (бұдан әрі «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХКЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттереміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері - біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселелеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстіде көлтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» белімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселеге де қатысты міндеттерді орындағы. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедурарапымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедурарапардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Грузиядағы негізгі құралдардың құнсыздануы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Грузиядағы негізгі құралдар Топ активтерінің жалпы сомасының шамамен 9% құрайды. Біз бұл мәселе шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін Грузиядағы негізгі құралдардың баланстық құнының елеулілігіне орай, құнсыздануды талдау және басшылық Грузиядағы негізгі құралдардың өтелетін құнын бағалау кезінде жасаған елеулі пайымдаулар мен бағалаулардың негізінде жатқан жорамалдарға қатысты субъективтіліктің жоғары деңгейінің салдарынан аудитіміз үшін барынша маңызды болатын мәселелердің бірі деп есептейміз.

2017 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша басшылық тәуелсіз бағалаушыларды тарту арқылы құнсыздануға тестілеуді өткізді. Бұл құнсыздану залалына әкеп соқтырмады. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық активтердің құнсыздану белгілеріне талдау жасап, негізгі құралдардың құнсыздануына немесе 2017 жылғы 31 шілдеге құнсыздану тесттерінде пайдаланылатын бағалаулар мен жорамалдарды едәүір қайта қарау қажеттілігіне әкеп соқтыратын сыртқы немесе ішкі факторларды анықтамады.

Елеулі жорамалдарға дисконт мөлшерлемелері, болжамды тарифтер, инфляция үрдістері, трансфер көлемдері, келешек күрделі шығындар және операциялық шығыстар кірді.

Тиісті шешуші мәселе аудитіміздің барысында қарастырылды

Біз бизнесі бағалау жөніндегі мамандарымызды құнсыздану тестісін және басшылық пен басшылық тартқан тәуелсіз бағалаушылар 2017 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жасаған өтелетін құнның есептеуін талдауға тарттық. Біз басшылық болжамдарының негізінде жатқан жорамалдарды талдау үшін компонент аудиторын тарттық. Біз дисконт мөлшерлемесі мен өсімнің ұзақ мерзімді үрдістерін жалпы нарықтық көрсеткіштермен және басқа да қолдағы дәлелдермен салыстырдық. Біз модельдерге болжамды трансферді бизнес-жоспарлармен салыстырдық. Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дұрыстырының тестіледік және сезімталдырылтың талдауын бағаладық.

Біз басшылық жасаған талдауды және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтердің ықтимал құнсыздануына нұсқайтын факторларды бағаладық. Біз бюджетте көзделген трансфер көлемін, салықтар төленгенге дейінгі пайданы, пайыздарды, тозу мен амортизацияны (EBITDA) және 2017 жылғы түсімді нақты цифрлармен салыстырдық.

Грузиядағы негізгі құралдар мен
құнсыздануға орындалған тесттер туралы
ақпарат шоғырландырылған қаржылық
есептіліктің 5-ескертпесінде ашылып
көрсетілген.

Топтың 2017 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2017 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2017 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкесіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бүрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бүрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитеті Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымыдь сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымыдь сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адапт емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаімyz:

- ▶ адапт емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедурапарды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негізде аудиттің ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адапт емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адапт емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында адапт, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедурапарды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипаттын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізделген бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану занылышы туралы тұжырым жасаймыз және түсken аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметтің үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтартықтай күмән тұғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікті ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түсken аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметтің үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;

- ▶ Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндегі ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндегі етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- ▶ Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін үйімның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және аудиттің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертүлер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетіне тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және бұл тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің назарына жеткізген мәселелерден біз ағындағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаімымыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, ейткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізуіне жаупты жетекші - Гульмира Турмагамбетова.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№0000374 біліктілік күөлігі

Қазақстан Республикасында аудиторлық қызыметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ-2, № 0000003, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы 15 шілдеде берілген

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2018 жылғы 16 науырыз

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпеле	2017 жылғы 31 желтоқсанға	2016 жылғы 31 желтоқсанға
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	619.260.520	604.155.347
Материалдық емес активтер	7	6.545.801	6.260.601
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	8	31.736.986	15.728.257
Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер	9	295.842	1.678.603
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек		71.783	71.991
Банк салымдары	15	3.948.692	4.182.770
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	17	748.962	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер		13.100	15.065
		662.621.686	632.092.634
Ағымдағы активтер			
Қорлар	10	4.068.718	4.399.035
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	11	7.067.133	6.476.952
Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер	12	504.796	375.382
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		3.489.707	4.488.440
Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	13	8.542.998	6.446.378
Өзге де ағымдағы активтер	14	5.856.422	5.727.129
Банк салымдары	15	28.356.520	15.675.618
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	40.870.527	69.294.429
		98.756.821	112.883.363
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	6	2.848.498	-
		101.605.319	112.883.363
Активтер жиыны		764.227.005	744.975.997

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ЕСЕП (жалғасы)

<u>Мың тәңгемен</u>	<u>Ескертпе</u>	2017 жылғы 31 желтоқсанға	2016 жылғы 31 желтоқсанға
Меншікті капитал және міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	18	61.937.567	61.937.567
Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар	18	(9.549)	(9.549)
Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	18	226.395.595	230.346.658
Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв	18	33.068.230	32.918.111
Капиталдың өзге де резервтері	18	(623.415)	(695.389)
Үлестірілмеген пайда		278.922.619	263.477.884
Меншікті капитал жынысы		599.691.047	587.975.282
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қызметкерлere сыйақылар бойынша міндеттемелер	19	12.740.751	11.994.599
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	33	63.123.255	60.856.513
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша міндеттемелерге резервтер	24	15.347.322	15.022.086
Болашақ кезеңдер кірістері	20	7.498.361	7.731.328
		98.709.689	95.604.526
Ағымдағы міндеттемелер			
Қызметкерлere сыйақылар бойынша міндеттемелер	19	600.175	543.418
Төленуге жататын табыс салығы		1.119.287	1.246.171
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	21	17.612.359	15.384.798
Алынған алғытелеңдер	22	18.197.647	16.444.432
Төлемге өзге де салықтар	23	5.565.433	5.055.666
Резервтер	24	223.242	208.103
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	25	22.508.126	22.513.601
		65.826.269	61.396.189
Міндеттемелер жынысы		164.535.958	157.000.715
Меншікті капитал мен міндеттемелер жынысы		764.227.005	744.975.997
Бір жай акцияның тәңгерімдік құны (тәңгемен)	18	1.542	1.512

2018 жылғы 16 наурызда кол қойылды және шыгаруға рұқсат етілді.

Бас директордың м.а.

С.А. Арынов
M.K. Сармагамбетова

Бас бухгалтер

Есеп саясаты және 8-69 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың тенге	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2017 жылғы	2016 жылғы
Тұсім	26	222.449.954	207.107.815
Өткізмінің өзіндік құны	27	(146.598.531)	(129.861.783)
Жалпы пайда		75.851.423	77.246.032
Жалпы және әкімшілік шығыстар	28	(16.020.923)	(15.653.399)
Өзге де операциялық кірістер	29	2.446.962	3.939.775
Өзге де операциялық шығыстар	30	(962.862)	(868.179)
Негізгі құралдардың құнсыздануы, нетто	6	(37.682)	(14.212.545)
Операциялық пайда		61.276.918	50.451.684
Бағамдық айырмадан болған залап, нетто		(651.952)	(1.611.563)
Қаржылық кірістер	31	4.937.555	6.190.905
Қаржылық шығындар	32	(3.082.198)	(2.459.837)
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың құнсыздануы	17	(3.639.607)	-
Бірлескен бақылаудағы көсіпорындардың кірісіндегі үлесі	8	7.101.470	2.336.465
Салық салғанға дейінгі пайда		65.942.186	54.907.654
Табыс салығы бойынша шығыстар	33	(15.824.330)	(10.379.736)
Есепті жылдағы таза пайда		50.117.856	44.527.918
Акцияға пайда (тенге)	18	130	116
Өзге де жиынтық кіріс			
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залап құрамына қайта жіктеуге жататын өзге де жиынтық кіріс/(залап)			
Топтың шетел бөлімшелерінің есептілігін қайта есептей кезіндегі бағамдық айырмашылық		150.119	(3.292.732)
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залап құрамына қайта жіктеуге жататын таза өзге де жиынтық кіріс/(залап)		150.119	(3.292.732)

Eсеп саясаты және 8-69 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың тенге	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2017 жылғы	2016 жылғы
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс			
Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы, нетто	6	15.136.760	140.245.363
Табыс салығының әсері	33	(3.027.352)	(25.724.217)
		12.109.408	114.521.146
Топ бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндіру резервін (есептей)/қалпына келтіру			
Табыс салығының әсері	24	(30.162)	6.886.484
	33	6.033	(1.377.295)
		(24.129)	5.509.189
Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелерін қайтару	33	—	865.077
		—	865.077
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындар бойынша негізгі құралдарының қайта бағалануы			
Табыс салығының әсері		11.418.672	1.111.814
		(2.283.734)	(222.363)
	8	9.134.938	889.451
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындар бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндіру резервін (есептей)/ қалпына келтіру			
Табыс салығының әсері		(283.806)	89.369
		56.760	(17.874)
	8	(227.046)	71.495
Топ қызметкерлеріне сыйақылар бойынша актуарлық пайдалар	19	279.191	3.897.890
Табыс салығының әсері	33	(55.838)	(779.578)
		223.353	3.118.312
Бірлескен бақылаудағы кесіпорындар қызметкерлеріне сыйақылар бойынша актуарлық залапдар			
Табыс салығының әсері		(791)	—
		158	—
	8	(633)	—
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша мерзімі ұзартылған салық активтерін есептен шығару			
		(150.746)	—
	18, 33	(150.746)	—
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын таза өзге де жиынтық кіріс			
Салықтарды шегергендеі өзге де жиынтық кіріс жиыны		21.065.145	124.974.670
Есепті жылға салықтарды шегергендеі өзге де жиынтық кіріс жиыны		21.215.264	121.681.938
		71.333.120	166.209.856

2018 жылғы 16 наурызда қол койылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

M.K. Сармагамбетова

Esen саясаты және 8-69 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас болігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың тенге	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2017 жылғы	2016 жылғы
Операциялық қызметтөн түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		65.942.186	54.907.654
Салық салынғанға дейінгі таза ақша ағындары мен салыстыруға арналған ақшалай емес түзетулер			
Тозу және амортизация	27, 28	48.965.922	40.874.568
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто	28	1.622.329	1.668.566
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдадағы үлесі	8	(7.101.470)	(2.336.465)
Қаржы шығындары	32	3.082.198	2.459.837
Қаржы кірістері	31	(4.937.555)	(6.190.905)
Еңбек қызметті аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, ағымдағы және өткен кезеңдегі қызметтер құны	27, 28	559.185	1.120.030
Актуарлық залап/(пайда)	29, 30	39.943	(742.441)
Қысқа мерзімді резервтерді есептеу, нетто	24	-	154.125
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығуынан болған залап, нетто	30	741.248	239.377
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залап	6	37.682	14.212.545
Өтелгенге дейін ұсталатын инвестициялардың құнсыздануынан болған залап	17	3.639.607	-
Қорларды сатудан түскен кіріс, нетто	29, 30	(105.876)	(13.752)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша міндеттемелерді бағалауды қайта қараудан болған өзгерістер	29	(1.239.714)	(1.556.766)
Іске аспаған айырмадан болған залап		641.071	1.338.240
Өтеуге жататын ҚҚС есептен шығару бойынша шығыстар		36.283	42.661
Әрекетсіз тұрған өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар		56.275	14.688
Ескірген қорлар бойынша резервті есептеу/(қайтару), нетто		28.552	(95)
Өзге де		(3.080)	(6.565)
Айналым капиталының өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтөн түскен ақша ағыны		112.004.786	106.185.302
Операциялық активтердегі үлғаю/(азаю)			
Қорлар		(1.069.539)	(1.177.209)
Сауда және өзге де дебиторлық берешек		(1.681.296)	(3.972.316)
Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер		(128.353)	2.693.685
Өтеуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алғытөлем		(1.952.935)	2.620.189
Өзге де қысқа мерзімді активтер		(111.055)	374.140
Операциялық міндеттемелердегі үлғаю/(азаю)			
Сауда және өзге де кредиторлық берешек		1.722.258	454.933
Алынған алғытөлемдер		1.753.424	(1.376.981)
Төлемге өзге де салықтар		(195.040)	(330.721)
Өзге де ағымдағы және ұзақ мерзімді міндеттемелер және қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		(890.337)	2.546.514
Операциялық қызметтөн түскен ақша ағыны		109.451.913	108.017.536
Төленген табыс салығы		(15.218.590)	(21.677.968)
Алынған пайыздар		4.712.241	4.637.042
Операциялық қызметтөн түскен таза ақша ағыны		98.945.564	90.976.610

Eсеп саясаты және 8-69 беттердегі ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(жалғасы)**

<u>Мың тәңгемен</u>	<u>Ескертпе</u>	<u>31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін</u>	
		<u>2017 жылғы</u>	<u>2016 жылғы</u>
Инвестициялық қызметтөн түскен ақша ағыны			
Банк салымдарын алу		63.785.853	31.655.991
Банк салымдары және облигацияларын орналастыру		(81.182.023)	(35.048.671)
Негізгі құралдарды сатып алу		(49.192.197)	(38.263.193)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(701.553)	(58.754)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсім		18.661	10.137
Пайыссыз қарыздың қайтарылуы	35	-	20.000.000
Алынған дивидендтер		-	1.487.160
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағыны		(67.271.259)	(20.217.330)
Каржылық қызметтөн түскен ақша ағыны			
Төленген дивидендтер	18	(59.617.355)	(51.156.535)
Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар		-	(9.549)
Каржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағыны		(59.617.355)	(51.166.084)
Бағамдық айырманың өсері		(480.852)	(719.055)
Ақша қаражаттарындағы және олардың баламаларындағы таза өзгерістер		(28.423.902)	18.874.141
Жылдың басына ақша қаражаттары және олардың баламалары		69.294.429	50.420.288
Жылдың аяғына ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	40.870.527	69.294.429

2018 жылғы 16 наурызда кол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директордың м.а

С.А. Арынов
KazTransOil

Бас бухгалтер

М.К. Сармагандибетова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ЕСЕП

Мынтаңғанмен	Жаржылық капитал	Акционерлерден кайта сатып алынған меншікті акциялар	Активтерді кайта бағалау бойынша резерв	Есептік валютасын кайта есептеу бойынша резерв	Капиталдың өзге де резервертері	Улестірілмеген пайда	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	230.346.658	32.918.111	(695.389)	263.477.884	587.975.282
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	-	50.117.856	50.117.856
Өзге де жынтық кіріс	-	-	20.993.171	150.119	71.974	-	21.215.264
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	-	-	20.993.171	150.119	71.974	50.117.856	71.333.120
Кайта бағаланған негізгі құраптардың амортизациясы	-	-	(24.944.234)	-	-	24.944.234	-
Дивидендтер (18-ескертке)	-	-	-	-	-	(59.617.355)	(59.617.355)
2017 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	226.395.595	33.068.230	(623.415)	278.922.619	599.691.047
2015 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	-	125.563.376	36.210.843	(3.813.701)	253.033.425	472.931.510
Есепті жылдағы таза пайда	-	-	-	-	-	44.527.918	44.527.918
Өзге де жынтық кіріс/(запал)	-	-	121.856.358	(3.292.732)	3.118.312	-	121.681.938
Бір жылға жиынтық кіріс/(запал) жиыны	-	-	121.856.358	(3.292.732)	3.118.312	44.527.918	166.209.856
Кайта бағаланған негізгі құраптардың амортизациясы	-	-	(17.073.076)	-	-	17.073.076	-
Акционерлерден кайта сатып алынған меншікті акциялар (18-ескертке)	-	(9.549)	-	-	-	-	(9.549)
Дивидендтер (18-ескертке)	-	-	-	-	-	(51.156.535)	(51.156.535)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	(9.549)	230.346.658	32.918.111	(695.389)	263.477.884	587.975.282

2018 жылғы 16 наурызда кол конылды және шыгаруға рұқсат етілді.

Бас директордың м.а

Бас бухгалтер

*Аръянов**Кармағамбетова*

Есеп саласаты және 8-69 беттердегі ескертулер осы шоғырланылған жаржылық есептілімінде күрсөтілгенде олардың дөлжік болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қауысына сәйкес құрылды. Осы қауының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ») немесе «Бас компания» Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияга катысады 90% бақылау үлесі тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандығы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда катысу үлесі болды:

Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
		2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚҚ» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%
«Batum Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, аудыстырып қудо және сақтау, Батуми қ. теніз кемежайын және мұнай қудо терминалын пайдалану	–
«Батуми Мұнай Терминалы» ЖШҚ	Грузия	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, аудыстырып қудо және сақтау, теніз кемежайын пайдалану	100%
«Petrotrans Limited»	Біріккен Араб Әмірліктері	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау	100%
			–
			100%

Компания және оның еншілес ұйымдары бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретіндегі қаралады.

Компанияның бас кеңесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Фылыми-техникалық орталық), қалаларында орналасқан 3 филиалы және Ресей Федерациясында (Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар. 2017 жылы 26 мамырда қабылданған Директорлар кеңесінің шешімімен Астана қаласында орналасқан филиал (Бас ақпараттық есептеу орталығы) жабылды.

Топтың ұзындығы 5.377 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызылар желілері бар. Сонымен қатар, Топ басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, аудыстырып қудоды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары негізінде Қазақстан мұнайын, сондай – ак ресей мұнайын Қытайға транзитпен тасымалдау үшін пайдаланылатын Кенкіяқ – Атырау, Кенкіяқ – Құмқөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

2017 жылдың ішінде BTL еншілес ұйымы таратылды. BTL таратушысының 2017 жылғы 7 наурыздагы шешімі негізінде, бұрын BTL – ға тиесілі болған Petrotrans Limited (бұдан әрі – «PTL») 100% акциясы және «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») 100% катысу үлесі Компанияға берілді. 2017 жыл ішінде Компания PTL және БМТ инвестицияларына меншік құқығын раставтың сертификаттар алды. БМТ «Батуми теніз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% катысу үлесінің эксклюзивті басқару құқығына ие. Бұл өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсер еткен жоқ.

2017 жылдың 26 қараша айында PTL Біріккен Араб Әмірліктерінде қайта тіркелді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Компанияның қызметінен суды тасымалдау қызметін бөліп шығару мақсатында 2017 жылдың 28 желтоқсанында жарғылық капиталы 28 миллиард теңгөнің күрайтын «Магистральдық Суағызысы» ЖШС еншілес кәсіпорны құрылды және тіркелді. 2018 жылдың ішінде Компания жарғылық капиталына салымды жүзеге асыратын болады.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылар құқығын қорғау комитеттің (бұдан ері – «ТМРБЖТҚҚК») реттеу нысаны болады. ТМРБЖТҚҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

2015 жылғы 18 мамырдан бастап «Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Занына өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымылдау қызметі және Қазақстан Республикасы төнірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі шекті тарифтерді мына мөлшерде бекіту туралы ТМРБЖТҚҚК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.225,04 теңге;
- 2016 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.547,46 теңге;
- 2017 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.902,13 теңге*;
- 2018 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.292,40 теңге;
- 2019 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.721,72 теңге.

* Корсетілген тариф 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап күшке енген Қазақстан Республикасы төнірегінен шет аймаққа мұнай айдау экспорттау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 5.817,20 теңгегін күрайды.

«Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» қазакстандық магистральды мұнай құбырының участкесі арқылы транзит мақсатында мұнайды айдау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін 1.727,10 теңгегін күрайды.

Ресей мұнайын Қазақстан Республикасы аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына Ресей Федерациясының шекарасы – Қазақстан Республикасының шекарасы (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) – Алашанқай (Қытай Халық Республикасы) бағыты бойынша тасымалдау тарифі 1 тоннага 3,11 АҚШ долларын күрайды (Прииртышск – Атасу участкесінде).

Ресейде шығарылған мұнайды Өзбекстан Республикасына Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзит мақсатында тасымалдау тарифі 1 тонна үшін 22,90 АҚШ долларын күрайды.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

«Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Занына сәйкес, табиғи монополия субъектісі ретінде Компанияның 2015-2019 жылдарға бекітілген шекті тарифтер аясында 2015-2019 жылдарға өндірістік обьектілердің құрделі құрылсыны / қайта құруына / құрделі жөндеуіне бағытталған инвестициялық бағдарламаны орындауға (Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің 2018 жылғы 9 ақпандағы № 42 және ТМРБЖТҚҚК 2018 жылғы 15 қантардағы № 8-ОД бірлескен бұйрығымен бекітілген) міндеттемесі бар, жалпы сомасы 191 миллиард теңге, оның ішінде:

- 2015 жылы – 57,1 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 18,4 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 38,4 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 12,5 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 42,9 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 13,5 миллиард теңге;
- 2018 жылы – 31,2 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 9,8 миллиард теңге;
- 2019 жылы – 21,36 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 6,6 миллиард теңге.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Жоғарыда көрсетілген заңға сәйкес бекітілген инвестициялық бағдарламаның іс-шараларын орындаған үшін ТМРБжТКҚ қолдану туралы шешім қабылдаған сәттен бастап өтемдік тариф қолдануға құқылы.

2017 жылғы 31 желтоқсанға инвестиациялық бағдарламаның іс-шараларын нақтылы орындау мынадай:

- 2015 жылы – 70,5 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 37,8 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 36,3 миллиард теңге.

Сонымен қатар, табиғи монополия субъектісі инвестиация бағдарламасының іс-шараларын табиғи монополия субъектісіне қатысты емес себептер бойынша орындаған жағдайда, инвестиация бағдарламасының іс-шараларын орындау мерзімдері инвестиация бағдарламасының іс-шараларын іске асыру жылынан кейінгі жылдың 1 наурызына дейін инвестиация бағдарламасын түзету жолымен келесі жылға ауысу мүмкін. Осы норманы ескере отырып, Компания 2018 жылдың қантарында, жұмыстардың ауысу көлемдерін ескере отыра 2017 жылға арналған инвестиациялық бағдарламаны түзету туралы өтінішті қарауға және бекітуге ұсынды.

Бекітілген инвестиациялық бағдарламаның іс-шаралары заңнамамен белгіленген тәртіpte жалпы 5-жылдық кезеңде орындалады деп күтіледі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның Директорлар Кеңесінің ішкі аудит Комитетімен макулданды және бас директордың орынбасары мен бас бухгалтер 2018 жылдың 16 наурызында қол қойды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «КЕХС») сәйкес Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары кеңесі (бұдан әрі – «КЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі куралдарды және есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа баптарды қоспағанда бастапкы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік тенгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мындыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиация объектісіне қатысадан түсетін кірістің өзгерісіне байланысты тәуекелге ұшыраған немесе осындаі кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады.

Атап айтқанда, Топ инвестиация объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиация объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиация объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған);
- Топта инвестиация объектісіне қатысадан түсетін кірістің өзгеруінеебайланысты шығынға ұшырағанда немесе осындаі кірісті алуға құқығы болғанда;
- Топта инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиация объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиация объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- инвестиация объектісінде өзге де дауыс беру құқығын ұстаушылармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиция объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес мекемені шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес мекемені бақылауды жоғалтқан кезде дотарылады.

Еншіліс мекеменің жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндettемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес мекемеге бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальdosына әкелген жағдайдың өзінде де Топтың бас компаниясының меншігі және бақыланбайтын қатысу үлесі болып табылады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін осында компаниюлардың есеп саясаты түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындастын барлық топ ішіндегі актив пен міндettеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алышып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндettемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ

4.1 Бірлескен қызметке қатысу

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісімге бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асыруши тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға үқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың тенгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындастын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артылады немесе кемітіледі. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың тенгерімдік құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсызданду мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осында объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге, егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осында өзгерістердегі өз үлесін мойындаиды және бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте колданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындастын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алышып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдастындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей шоғырландырылған жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салуды есепке алғаннан кейінгі пайдастын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты есепті кезең үшін жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)

Улестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындағы. Топ әр есепті қүнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын аныктайды. Осылай айғақтар болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтеу құны мен оның тенгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда/залалдардағы үлес» бабы бойынша шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестиацияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезінде тенгерімдік құны мен қалған инвестиациялардың әділ құны және есептен шыгудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі тенгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындағы және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың МұнайТас пен ҚҚҚ атқарымдық валютасы тенге болып табылады. ВТЛ, РТЛ және БМТ-ның атқарымдық валютасы АҚШ доллары болып табылады, БТК-ның атқарымдық валютасы грузин лари болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштеріне қанағаттаныратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндettемелер есепті қүнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындастын барлық бағамдық айырма шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау қүніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау қүніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындастын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қагидаттарына сәйкес есептеледі.

Top компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшелердің активтері мен міндettемелері есепті қүніне қолданыстағы бағам бойынша тенгемен қайта есептеледі, осылай бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осылай қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шықкан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшени сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндettемелердің тенгерімдік құны олардың әділ құннына дейін шетелдік бөлімшениң активтері мен міндettемелері ретінде ескеріледі және есепті қүнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)****4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (continued)**

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа өлшенген айырбас бағамдары мынаны құрады:

Тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
АҚШ доллары	326,08	341,74
Ресей рублі	5,59	5,12
Евро	368,65	378,27
Грузин лариі	130,93	122,24

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Тенге	2017 жыл	2016 жыл
АҚШ доллары	332,33	333,29
Ресей рублі	5,77	5,43
Евро	398,23	352,42
Грузин лариі	128,16	126,25

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімдігө жіктеу

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімдігө жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болып табылады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін, оны айырбастауға немесе пайдалануға катысты шектеулерді қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса; немесе
- Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттелерді ұзак мерзімді ретінде жіктейді.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзак мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіpte жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарыкта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлыш нарыкта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлыш нарыкка қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мұдделерінде әрекет етеді.

Каржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарыктың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлыш және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны шоғырландырылған қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-денгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарыктық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулесіз);
- 2-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды.

Әр есепті кезеңге Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдау жүргізеді. Осында талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де орынды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жогарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құнын талдау және оны анықтау әдістері туралы қосымша акпарат 5-ескертпеде көлтірілген.

4.5 Айналымнан тыс активтер, сатуга арналған деп жіктелген активтер және токтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың тенгерімдік құны негізінен оларды ұзак пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін жіктейді. Айналымнан тыс активтер және шығу топтары, сатуга арналған деп жіктелген, мына екі мәннің – тенгерімдік құнының және сатуга арналған шығындарды шегергенде әділ құнның кішісі бойынша бағаланады. Сатуга арналған шығындар қосымша шығындар болып табылады, тікелей активтердің шығарылуына жататын (немесе топтың шығарылуы), езіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтыймайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.5 Айналымнан тыс активтер, сатуға арналған деп жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)

Объекттін сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жузеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауга нақты инициатор болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның курамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірынғай үйлестірілген жоспарға енгізілген; не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және шоғырландырылған жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтөн салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Қосымша ақпаратты ашу 6-ескертпелде ұсынылған. Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты барлық өзге ескертпелер өзіне ағымдағы қызметке жататын соммасын қамтиды, егер басқасы көрсетілмесе.

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған амортизацияны (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыштан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандырынышыны анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті қүнге қайта бағаланады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның тенгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оның қайта бағалаудың тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған тенгерімдік құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау қүніне жинақталған амортизация және құнсыздану активтің жалпы тенгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.6 Негізгі құралдар (жалғасы)

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылым жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Топ осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы колдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың тенгерімдік құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың көлтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына косылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы бұдан әрі толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (5, 24 ескертпелер).

Амортизация желілік әдіспен активтерді пайдалы колданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

Жылдар

Фимараттар мен құрылым	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылым және жер амортизацияланбайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды дөғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды дөғару нәтижесінде туындастын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және тенгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану дөғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы колдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизациялау әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу құніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсыздандын болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы колдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы колдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсызданду белгілері болса, құнсызданду мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы колдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегендеге әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы колданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы колдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті кезеңге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындаиды. Егер осындаі белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтегу құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туыннатушы бөлімшесі (бұдан әрі – «ААТБ») өтегу құны – мына шамалардың ең улкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды коспағанда, өтегу құны жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның тәңгерімдік құны оның өтегу құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтегу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондайлар орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын нақты жоспарлар және болжау есептерін ескере отырып айқындаиды. Бұл жоспарлар мен болжау есептері әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым ұзак кезеңдер үшін өсідің ұзак мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжауды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (корлардың құнсыздануын коса есептегендеге) болатын залалдар қайта бағалау өзге де шоғырландырылған жынытық кіріс құрамында танылған, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды коспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы шоғырландырылған жынытық кіріс туралы есебінде танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жынытық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті қүнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайты. Егер мұндаі белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтегу құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтегу құнын анықтау үшін қолданылған жорамалдар өзгерілген жағдайдаған бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің тәңгерімдік құны оның өтегу құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда тәңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, тәңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Соңғы жағдайда, құнды қалпына келтіру құнының қайта бағалаудан болған өсіуі ретінде ескеріледі.

4.9 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтегенге дейін ұсталатын инвестиция; сату үшін колда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады. Заңнамамен немесе белгілі бір нарыкта («стандартты жағдайлардагы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуі талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған қүнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған қүнге танылады.

Топтың қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары, сауда және өзге де дебиторлық берешекті және өтегенге дейін ұсталатын инвестиацияларды қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)****4.9 Қаржы активтері (жалғасы)*****Кейінгі бағалау***

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындағатын қаржы активтерін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтер күнсызданунан шегеріліп, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептелінеді.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Күнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтегуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтегу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтегу мерзіміне дейін қатаң ұстап тұруға инетті және қабілетті болғанда өтегуге дейін ұсталып тұратын инвестиация ретінде жіктеледі. Өтегуге дейін ұсталып тұратын инвестиациялар алғаш бағалағаннан кейін күнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептелінеді. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Күнсызданумен байланысты залалдар шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының құрамында танылады. Топтың 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтегуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған. 2017 жыл ішінде Компаниямен өтегімге дейін ұсталатын, инвестиация ретінде жіктелетін, ұзақ мерзімді облигациялар сатып алынды.

Тануды додау

Қаржы активі (немесе қолданылу ретінде қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды додарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемінде және «транзиттік» келісім бойынша айтартықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сактап қала алған-алмағанын және, егер сактап қала алған болса, онда кандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сактаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан катысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Топтан талап етуі төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (*5-ескертпе*);
- сауда дебиторлық берешек (*11-ескертпе*).

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп окиға («залаңға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қыншылықтар көріп отырганын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ак олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырган болашак ақша ағындының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді.

Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының объективті дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тауекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал соナン соң бұл активтерді жынытық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жынытық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Есепті болашак ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің тенгерімдік құны бағлауши резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген тенгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (шоғырландырылған жынытық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашак ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге тенгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы шоғырландырылған жынытық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.11 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, несиeler және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды қуралдар тиісінше бастапқы тану кезінде қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиeler және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалауы олардың жіктелуіне байланысты:

Nesieler мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиeler мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар курамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды додару

Егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, қаржылық міндеттеменін тануды доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жана міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың тенгерімдік құнындағы айырма жынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

4.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома ұсынуға болады егер қазіргі кезде заңды коргаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуга не активтерді өткізу, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.13 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.14 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы колма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапкы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафтарды шегеріп тастағанды, жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.15 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (занды немесе тәжірибеден шықкан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сактандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу шығындары бойынша резервтер есептің ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмысалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардагы немесе дисконттаудың колданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (5, 24-ескертпелер).

4.16 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа және Жұмыс істемейтін зейнеткерлер және мүгедектерді әлеуметтік қолдау қағидаларына сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және каза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде колданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады. Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардагы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен накты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибелін әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуарларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда колданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін колданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін колданылады, ол сонаң соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қайта бағалау нәтижелерін Топ былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- пайда мен залалдар арқылы өзге ұзақ мерзімді сыйақылар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.16 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы есепте (функция бойынша жіктеле отырып) «Сатудың өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» бөлігі ретінде белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза міндеттемелдердегі өзгерістерді таниды:

- қызмет құны, ол өзіне ағымдағы қызмет құнын, өткен кезеңнің қызмет құнын қамтиды;
- таза пайыздық шығындар немесе кірістер.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар, бір жолғы жәрдемакылардан басқа, басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша есептелген шығыстар белгіленген зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдіснаманы пайдалана отырып, қызметкердің еңбек қызметі барысында есептеледі. Мұндай міндеттемел жыл сайын тәуелсіз білікті актуарийлер тараپынан бағаланады.

4.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындаш шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы туіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып қую қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза тенгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендер

Дивидендерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе теле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)****4.18 Салықтар***Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл есепті күнге Топ езінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заннама.

Тікелей мешік капиталда танылған балтарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, мешік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілүү мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі ұзартылған салық

Мерзімі ұзартылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін тенгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі ұзартылған салық салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі ұзартылған салық міндеттемесі гудвиді, активті немесе міндеттемелерді бастапкы тану нәтижесінде, бизнесі біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған карсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі ұзартылған салық активі бизнесі біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапкы тану нәтижесінде туындастанаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігін елеулі бар дәрежеға танылады, уақыт айырмашылықтары оған карсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің тенгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта каралады және мерзімі ұзартылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған мерзімі ұзартылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта каралады және келешек салық салынатын пайда ұзартылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заннамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған балтарға жататын мерзімі ұзартылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар балтары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей мешік капитал құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.18 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі ұзартылған салық (жалғасы)

Мерзімі ұзартылған салық активтері және мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және мерзімі ұзартылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы күнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азауы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Тауарларды тиесе қызметтер көрсету кезінде сату бойынша ҚҚС Топ компаниялары тіркелген мемлекеттер бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізуішіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен бірге есептеуге жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ты салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептілікте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметтінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәнінде бағаланады және бар ААТБ-ға белінген жеке актив ретінде каралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен көрсетіледі.

Салық органдары өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-тың таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептілікте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.19 Меншікті капитал

Жарғылық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қараша мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Ақшалай емес активтерді бөлу кезінде міндеттеменің тенгерімдік құны мен бөлінген активтердің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат шоғырландырылған есептілікте ашып жазылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)****4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары**

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2017 жылғы 1 қантардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған Стандартарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Топ алғаш рет 2017 жылғы 1 қантардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге катысты кейір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қолданды. Топ шыгарылғанымен әлі күшіне енбекен стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Кейір жаңа стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2017 жылы қолданылды. Дегенмен, олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

КЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражасатының қозғалысы туралы есеп» – «Ақпарат ашу саласындағы бастамашылыққа» түзетулер

КЕХС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашу саласындағы бастамашылығының бірі болып табылады және қаржы есептілігін пайдаланушыларға үйімның қаржы қызметімен негізделген міндеттемелеріндегі өзгерістерді, сонымен қатар акша ағынымен негізделген және олармен негізделмеген өзгерістерін де қоса алғанда бағалауга мүмкіндік беретін ақпаратты ашуын талап етеді. Осы түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсанға Топтың қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелері жоқ.

КЕХС (IAS) 12 «Пайдага салынатын салық» – «Кейінге қалдырылған салық активтерін өткізілмеген заалдарға қатысты тануға» түзетулер

Түзетулер үйім салық заңнамасы салық салынатын пайдаға карсы шегерілетін уақытша айырмашылықты қалпына келтіру кезінде осындай шегерімдер жасай алатын оның көздерін шектей алатындығын ескеруге тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар түзетулерде үйім келешек салық салынатын пайданы қалай айқындауы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулар бар және салық салынатын пайда кейір активтерді олардың тенгерімдік құнынан артатын сомада өтей алатындығын сипаттайды.

Топ аталған түзетулерді ретроспективті қолданды. Алайда, оларды қолдану қаржылық жағдайға және қызмет нәтижелеріне әсерін тигізбеді, себебі, Топта түзетулер қолданатын салаға жататын активтер немесе шегерілетін уақытша айырмалар жоқ.

КЕХС ті жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі

КЕХС (IFRS) 12 «Басқа үйімдарда қатысу туралы ақпаратты ашу» – «КЕХС (IFRS) 12-гі ақпаратты ашу талаптарын қолдану аясын түсіндіру»

КЕХС (IFRS) 12 ақпаратын ашу талабы, КЕХС В10-В16 тармактарындағы сипаттамаларды қоспағанда, еншілес үйімдарда, бірлескен кәсіпорындарда немесе қауымдасткан үйімдарда (не бірлескен кәсіпорындардағы немесе қауымдасткан үйімдардағы үлесінің бөлігі) сатуға арналған деп жіктелген (не шыгарылатын топтың жіктелетін құрамына енгізілген) үйімның қатысу үлесіне қолданылады деп түзетулер түсіндіреді.

Осы түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсанға Топтың басқа үйімдарда сатуға арналған қатысу үлесі жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және акпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар**

Төменде шығарылғанмен 2017 жылғы 31 желтоқсанға әлі күшіне енбекен стандарттар мен түсіндірмелер көлтірілген. Топ бұл стандарттарды ол күшіне енген күннен бастап қолданбақ ниетте

КЕХС (IFRS) 9 «Каржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС жөніндегі кеңес 9 ҚЕХС-тің (IFRS) «Каржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол 39 ҚЕХС-ті (IAS) «Каржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ҚЕХС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржы құралдарын есепке алу жобасының үш белгінің басын біріктіреді: жіктеу мен бағалау, құнсыздану және хеджирлеуді есепке алу. 9 ҚЕХС (IFRS) 2018 жылғы 1 кантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол берілді. Хеджирлеудің есепке алынуын қоспағанда, стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы акпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. Хеджирлеудің есепке алынуына қатысты талап, ең алдымен, бірқатар шектеліктермен перспективті түрде қолданылады.

Топ талап етілген күшіне енгізу күннен бастап жаңа стандартты қолдануды бастауды жоспарлап отыр және салыстырмалы акпаратты қайта есептемейді. 2017 жылы Топ 9 ҚЕХС -тің (IFRS) әсерін жалпы бағалауды, атап айтқанда қаржы құралдарын жіктеуді және бағалауды жүргізді, алайда қазіргі уақытта Топ Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін айқындауда.

Алдын ала бағалау қазіргі уақыттағы қолжетімді акпаратқа негізделеді және нақты талдау нәтижесінде немесе Топ 9 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануды бастаған кезде 2018 жылы Топ үшін қолжетімді болатын қосымша негізделген және расталатын акпаратты алу нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Тұастай алғанда, Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жаңа талаптарының өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді.

(a) Жіктеу және бағалау

Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жіктелуі мен бағалауына қойылатын талаптарды қолданған кезде өзінің қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есебіне және меншікті капиталына айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді. Топ сауда және өзге дебиторлық берешекті шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалады және олар негізгі борыш сомасы мен пайыздардың есебіне төлем болып табылатын ақша ағындарының пайда болуына әкеледі деп күтіледі. Топ бұл құралдар бойынша шартта көзделген ақша ағындарының сипаттамаларын талдады және 9 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне жауап береді деген корытындыға келді. Тиісінше, бұл құралдарды қайта жіктеу талап етілмейді.

Топ «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС-ның қазіргі уақытта амортизацияланған құны бойынша бағаланатын облигацияларын пайда мен залал арқылы әділ баға бойынша бағалауды жоспарлап отыр. Алайда, Топ айтарлықтай әсер күтпейді, өйткені облигациялар 2017 жылғы желтоқсаның аяғында сатып алынған және алғашқы тану кезінде әділ баға бойынша бағаланған.

(b) Құнсыздану

9 ҚЕХС (IFRS) Топтың барлық борыштық бағалы қағаздар, қарыздар мен сауда дебиторлық берешек бойынша 12 айлық күтілетін несие шығындарын немесе бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын көрсетуін талап етеді. Топ жеңілдетілген тәсілді қолданатын болады және бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын сауда дебиторлық берешек және өзге қаржылық активтер бойынша көрсетеді. Топ бұл талаптар оның меншікті капиталына елеулі әсер етпейді деп күтуде, бірақ Топ түпкілікті нәтижелерді әсердің мөлшерін айқындау үшін барлық негізделген және расталатын, оның ішінде болжамды акпаратты ескеретін толық талдау жүргізілгеннен кейін алатын болады. Есепті күнгі жағдай бойынша Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша талаптарын қолдану әсеріне толық талдауды аяқтаған жок.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)**

КЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 КЕХС (IFRS) 2014 жылдың мамырында шығарылды, ал 2016 жылдың сәуірінде түзетулер енгізілді. Стандарт сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын модельді көздейді. 15 КЕХС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады.

Түсім бойынша жаңа стандарт КЕХС-тің түсімді танууга қойылатын барлық қолданыстағы талаптарын ауыстырады. 2018 жылғы 1 қантардан немесе осы қүннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін толық ретроспективті қолданылу немесе түрлендірілген ретроспективті түрде қолдану талап етіледі; бұл ретте, мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Топ талап етілген күшіне енгізу қүнінен бастап жаңа стандартты қолданудың түрлендірілген ретроспективті нұсқасын пайдалануды жоспарлап отыр. 2017 жылы Топ 15 КЕХС-тің (IFRS) қолданылу салдарына толық талдау жүргізді, ол Топтың қаржылық жағдайына және қызмет нәтижесіне әсерінің жоқтығын көрсетті.

Топтың қызметі негізінен Қазақстан Республикасы аумагында магистральдық құбырлар арқылы мұнай тасымалдау, сондай-ақ Грузияда мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құдомен байланысты.

(a) Қызметтер көрсетеу

Топ ай сайынғы негізде орындау міндетін атқарады және мұнай тасымалдау, мұнай көліктік экспедициясы және өзге байланысты қызметтерді көрсетуден түскен түсімді тасымалдау бағыты соңында көрсетілген қызметтердің нақты қөлемі негізінде таниды. Грузияда мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю міндеті, сондай-ақ ай сайынғы негізде орындалады және көрсетілген қызметтен түсім белгілі бір сәтте (жұк жұк алушымен кабылданған кезеңде) нақты қөлемі негізінде танылады. Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсетеу қызметтерінен түскен түсім уақыт ішінде танылады, ейткені сатып алушы Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындау барысында бір уақытта пайда алады және тұтынады. 15 КЕХС-ті (IFRS) қызметтер көрсетеу шарттарына қолдану Топтың түсіміне, пайdasына немесе шығынына әсер етпейді деп күтілуде.

15 КЕХС-ті (IFRS) қолдануға дайындау кезінде Топ келесіні назарга алады:

(i) Ауыспалы өтесу

15 КЕХС (IFRS) түсімнің көтерінкі сомасын тануды болдырмау үшін есептік ауыспалы өтесуді шектеуді талап етеді. Женілдіктердің, несиелердің, баға шегерімінің, ынталандырмалардың, нәтижелер үшін бонустардың немесе басқа ұқсас баптардың жоқтығына байланысты сатып алушылармен жасалған шарттарда өтесудің ауыспалы болігі жоқ. Бұл жаңарту түсімді тануға әсер етпейді.

(ii) Принципаль немесе агент ролі

15 КЕХС-ке (IFRS) сәйкес Топ ескерілген тауарды немесе қызметті олар сатып алушыға тапсырылғанға дейін бақылайтындығын бағалауы қажет.

Топ түсім алуды көздейтін барлық шарттар бойынша принципал ретінде болатынын анықтады (себебі ол үәделескен қызметті оны сатып алушыға бергенге дейін бақылайды), тек көлік жөнелту қызметтерін көрсетеу бойынша шарттарды коспағанда, онда Топ қызметтерді сатып алушыға бергенге дейін оны бақыламайтынын анықтады. Яғни, ол көлік жөнелту қызметтерін көрсетеу шарттары бойынша принципал емес, агент болып табылады.

(iii) Сатып алушылардан алынған аванс төлемдері

15 КЕХС (IFRS) сай Топ шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттерінің бар болуын анықтау тиіс.

Топ сатып алушылардан тек қысқа мерзімді аванс төлемдерін алады. Олар алынған аванстар кұрамында көрсетіледі. Топ үәделескен қызметтерді сатып алушыларға беру уақытының аралығы мен сатып алушының осындағы қызметтерді төлеу мезеті біршама қысқа деп анықтады. Осылайша Топ осы шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттері жок деген қорытындыға келді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» (жалғасы)

(б) Ақпаратты ұсыну әрі ашу талаптары

Қолданыстағы КЕХС-терден қарраганда, 15 КЕХС (IFRS) ақпаратты ұсынуға әрі ашуға толық талаптарды камтиды. Ұсыну талаптары қазіргі тәжірибелеге елеулі өзгерістер енгізеді және Топтың қаржы есептілігіндегі ашылуға талап етілген ақпараттың көлемін едәуір ұлғайтады. 15 КЕХС (IFRS) ақпаратты ашуға көптеген талаптар мүлде жаңа және Топтың бағасы бойынша осы талаптардың кейбіреулері ақпарат ашуға едәуір әсер етеді.

Сонымен қатар, Топ шоғырландырылған қаржы есептілігіне ескертпелер көлемі шарттар бойынша мәміленің бағасын айқындау кезінде қолданылған едәуір пайымдардың ашылуына байланысты өзгерілмейді деп күтеді.

Сондай-ақ, шарттарды бағалау кезінде, олар бойынша Топ принципал емес, агент болып табылады, әрі оларда қаржыландыру компоненті мен ауыспалы өтемі жоқ, қолданылатын пайымдардың нәтижесінде ақпараттың шағын көлемі ашылады деп күтілуде.

15 КЕХС (IFRS) талаптарына сай Топ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша танылған түсім туралы ақпараттың ежей-тегжейін түсім мен ақша ағынының пайда болу сипатына, көлеміне, мерзімдеріне және тұрлаусыздығына қалай әсер ететін экономикалық факторларды көрсететін категориялар бойынша талдау тиіс.

Сондай-ақ, ол әрбір есепті сегментке ашылатын толық кіріс пен түсім туралы ақпарат арасындағы қатынас туралы ақпаратты ашып көрсетуі тиіс. 2017 жыл ішінде Топта 3 (үш) сегмент болды.

2017 жылы Топ талап етілетін ақпаратты жинау мен ашу үшін тиісті жүйелерге, қажетті ішкі бақылау рәсімдеріне, саясат пен үдерістерге сынақ жүргізуі жалғастырды.

(в) Өзге де түзетулер

15 КЕХС (IFRS) бірінші қолданған кезде 15 КЕХС (IFRS) бойынша жүргізілген талдау нәтижесінде Топ шоғырландырылған қаржы есептілігінің басқа баптарын түзетпейді, мысалы, кейінге қалдырылған салықтарды, сатуға арналған активтерді және олармен байланысты міндеттемелерді, тоқтатылған қызметтен бір жылғы салық салудан кейінгі пайда немесе залалды, бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлестерді.

Тану мен бағалауға 15 КЕХС (IFRS) талаптары қаржы емес активтердің (мысалы, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер объектілерінің) шығуынан, егер осындаш шығу қалыпты қызметтің нәтижесі болмаған жағдайда, пайдалар мен залалдарды танута әрі бағалауға қатысты қолданылады. Алайда, стандарттағы өту кезінде осындаш өзгерістер Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

КЕХС (IFRS) 10 және КЕХС (IAS) 28 «Инвестор мен оның қауымдастың ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе олардың жарнасына» түзетулер

Түзетулер қауымдастың ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын не оларға енгізілетін еншілес ұйымға бақылаудан айрылууды ескеру бөлігінде КЕХС (IFRS) 10 мен КЕХС (IAS) 28 арасындағы қарама-қайшылықта қарайды. Түзетулер КЕХС (IFRS) 3 анықтамасына сай инвестор мен оның қауымдастың ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәміледе бизнесі білдіретін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал толық көлемде танылатынын түсіндіреді. Алайда бизнесі білдірмейтін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал қауымдастың ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан бөлек өзгелердегі қатысу үлестері шегінде ғана танылады. КЕХС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне енү күнін шектеусіз мерзімге ауыстырды, алайда бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды келешекті қолдануға тиіс. Топ аталған түзетулерді олар күшіне енген кезде қолданатын болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (ЖАЛҒАСЫ)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалауға» тұзетулер

КЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдерге» тұзетулерді шығарды, оларда негізгі үш қырлары қаралады: акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды ақша қаражаттары есебімен бағалау құқығына ету шарттарының әсері; төлем көзінен үсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысу шарттарымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; нәтижесінде операция ақша қаражатымен есеп айырысатын операция ретінде жіктелуді тоқтатып үlestік құралдармен есеп айырысу операциясы ретінде жіктеле бастайтын акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар шарттарының өзгерісін ескери.

Тұзетуді қабылдау кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін ақпаратты қайта есептеуге міндетті емес, алайда барлық үш қырға қатысты тұзету колданылған және басқа да өлшемдер сақталған жағдайда қайталап қолдануға жол беріледі. Тұзетулер 2018 жылғы 1 қарандардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ осы тұзетулердің өзінің шоғырландырылған қаржы есептілігіне мүмкін болатын әсерін бағалайды.

КЕХС (IFRS) 16 «Жалдау»

КЕХС (IFRS) 16 2016 жылғы қарандарда шығарылды және ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдауды» ауыстырады, КРМФО (IFRIC) 4 «Жалдау белгілері келісімінде қолдагы барды айқындау», ПКР (SIC) 15 «Операциялық жалдау – ынталандыруларды» түсіндіру және ПКР (SIC) 27 «Жалдаудың заңды нысаны бар операциялардың маңызын айқындауды» түсіндіру. МСФО (IFRS) 16 жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаларын белгілейді және жалға алушылар барлық жалдау шартын қаржылық жалдауға арналған ҚЕХС (IAS) 17-де көзделген есепке алу тәртібіне ұксас тәнгерімде есепке алушын бірынғай улгісін пайдалана отырып көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушыларды танудың екі түрінен босатуды көздейді – құны төмен активтерді жалдауға (мысалы, компьютерлер) және қыска мерзімді жалдауға (12 айдан артық емес мерзімге жалдау) қатысты. Жалдау басталатын күнге жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемелерді (яғни жалдау жөніндегі міндеттеме), сондай-ақ жалдау мерзімі ішінде базалық активті пайдалану құқығын білдіруші активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) танитын болады. Жалға алушылар пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясының шығыстарын жалдау жөніндегі міндеттеменің пайзызық шығысынан бөлек тануға міндетті болады.

Жалға алушылар сонымен қатар белгілі бір окиға (мысалы, индекстің немесе осындағы төлемдерді белгілеу үшін пайдаланатын ставканың өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі) басталған кезде міндеттемелерді қайта бағалауға тиіс болады. Қошшілік жағдайда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті тұзету ретінде жалдау жөніндегі міндеттемені қайта бағалау сомасын ескеретін болады.

КЕХС (IFRS) 16-ға сәйкес жалға алушы үшін есепке алу тәртібі іс жүзінде қазіргі кезде қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 17 талаптарымен салыстырғанда өзгермейді. Жалға алушылар жалдауды ҚЕХС (IAS) 17-дегідей жіктеу қағидаттарын пайдаланып, бұл ретте жалдаудың екі түрін бөле отырып: операциялық және қаржылық, жіктеуді жалғастырады.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 16 жалға берушілер мен жалға алушылардан ҚЕХС (IAS) 17-мен салыстырғанда ақпараттың ауқымды қөлемін ашуды талап етеді.

2019 жылғы 1 қарандардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 16 қүшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, бірақ ұйымның ҚЕХС (IFRS) 17 колдану күнінен ерте емес. Жалға алушы бұл стандартты қайталап қолдануды немесе түрлендірілген қайталап қолдануды пайдалана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі жағдайы белгілі бір босатуды көздейді.

2018 жылы Топ ҚЕХС (IFRS) 16-ның өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер ету мүмкіндігін бағалауды жоспарлап отыр.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

40 ҚЕХС (IAS) «Инвестициялық жылжымайтын мүлікті бір санаттан екінші санатқа ауыстыруға» түзетулер

Түзетулер ұйымның жылжымайтын объектілерін, салынып жатқан немесе дамып жатқан үдерістегі жылжымайтын мүлікті қоса, инвестициялық жылжымайтын мүліктің санатына немесе санаттан ауыстыруды түсіндіреді. Түзетулерде пайдалану түрінің өзгеруі жылжымайтын объект инвестициялық жылжымайтын мүліктің сипаттамасына сәйкес келмеген немесе бастаған кезде және оны пайдалану түрінің өзгергенен күелар болған жағдайда болады деп көрсетілген. Басшылардың жылжымайтын объектінің пайдалануға қатысты ойларының өзгеруі оны пайдалану түрінің өзгеруіне дәлел емес. Ұйымдар бұл түзетулерді, олар жылдық есептік кезеңнің басталу күніне немесе сол күннен кейін жүргізіледі, пайдалану сипатының өзгеруіне қатысты қолданулары керек. Ұйым осы күнге бекіп қалған жылжымайтын мүліктің жіктеуін қайталап талдау және, егер қолданылатын болса, осы күнге бар жағдайларды көрсету үшін жылжымайтын мүлікті ауыстыру тиіс. 8 ҚЕХС (IAS) сәйкес, тек тым кешіктірілген ақпаратты пайдаланбай, ретроспективті пайдалану рұқсат етіледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қантардан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімнен бұрын қолдану рұқсат етіледі, егер осы факт ашылатын болса. Топ бұл түзетулерді олар күшіне енгенмен кейін қолданады. Топ түзетулер оның шоғырландырылған каржы есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

ҚЕХС-тің жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың жетекшісінде айналда шығарылды)

1 ҚЕХС (IFRS) «Каржы есептілігінің халықаралық стандарттарын алғашқы қолдану» – ҚЕХС-ты бірінші рет қолданатын ұйымдарды қысқа мерзімді босатуды алып тастау

1 ҚЕХС (IFRS) E3-E7-тармақтарымен көзделген қысқа мерзімді босату алынып тасталды, себебі олар өз қызметтің орынады. Бұл түзетулер 2018 жылғы 1 қантарда күшіне енеді. Бұл түзетулер Топка қолданылмайды.

28 ҚЕХС (IAS) «Қауымдастқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар» – инвестиция объектілерін пайда немесе залал арқылы бағалау шешімі әр инвестиция үшін жеке қабылдану керек екенін түсіндіру

Түзетулер келесілерді түсіндіреді:

- Венчурлік инвестицияларда мамандандырылған ұйым немесе басқа ұксас ұйым қауымдастқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салған инвестицияларды бағалау шешімін пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қабылдау мүмкін. Мұндай шешім әр инвестиция үшін алғашқы тану кезінде жеке қабылданады.
- Егер өзі инвестициялық ұйым болып табылмайтын ұйымның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдастқан ұйымдарда немесе бірлескен кәсіпорындарда қатысу улесі болса, онда үлестік қатысу әдісін пайдаланған кезде осындай ұйым оның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдастқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорыны өз еншілес ұйымдарындағы өз қатысу үлестеріне қолданған әділ баға бойынша бағалауды сактау шешімін қабылдай алады. Бұндай шешім әрбір инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдастқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын үшін жеке мына күндердің кешірек басталатын күнінде қабылданады: (а) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдастқан ұйымды немесе бірлескен кәсіпорынды бастапқы мойындау күні; (б) қауымдастқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын инвестициялық ұйым болып табылған күні; және (в) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдастқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын алғаш рет бас ұйым болып табылған күні.

Осы түзетулер ретроспективті қолданылады және 2018 жылғы 1 қантардан бастап күшіне енеді. Мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым осы түзетулерді ертерек өткен кезеңге қатысты қолданса, онда ол бұл фактіні ашуы керек. Бұл түзетулер Топка қолданылмайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

КЕХС-ті жыл сайынды жетекшіліктері, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың желтоқсан айында шыгарылды)

KPXKE 22 «Шетелдік валютадағы операциялар және алдын ала төлем» түсініктемесі»

Түсініктемеде алдын ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені мойындауды тоқтатқан кезде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе оның бөлігін) бастапқы мойындау кезінде қолдануы тиіс айырбастау бағамын айқындау мақсаттары үшін ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені ұйымның бастапқы мойындаған күні операция жасау күні болып табылатыны түсіндірледі. Алдын ала төлемді жасау немесе алу операциялары бірнешеу болған жағдайда ұйым әрбір ала төлемді жасау немесе алу операциясы күнін айқындауы тиіс. Ұйымдар бұл түсініктемені ретроспективті қолданыла алады. Балама ретінде ұйым түсініктемені бастапқы мойындалған көрсетілген күні немесе одан кейін түсініктемені қолдану аясы шенберінде барлық активтерге, шығыстар мен кірістерге қатысты перспективті қолдана алады:

- (i) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің басы; немесе
- (ii) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің қаржылық есептілігінде салыстырмалы ақпарат ретінде ұсынылған алдыңғы есепті кезеңнің басы.

Түсініктеме 2018 жылғы 1 қантарда және осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Бұл фактіні ашу шартымен мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Алайда Топтың ағымдағы қызметі түсініктеменің талаптарына сәйкес келетіндіктен, Топ оның өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

KPXKE (IFRIC) 23 «Пайдага салықты есептегендегі қағидаттарына қатысты белгісіздік» түсініктемесі

Түсініктеме салық айқындаамаларында белгісіздік болған кезде пайдага салықты есепке алу тәртібін түсіндіреді, бұл КЕХС (IAS) 12 қолдануға әсер етеді. Түсініктеме КЕХС (IAS) 12 қолдану аясына жатпайтын салықтарға және алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ белгісіз салық айқындаамаларына байланысты проценттер мен айыппулдарға қатысты ерекше талаптарды қамтыймайды. Атап айтқанда, түсініктеме мынадай мәселелерді қарайды:

- ұйым белгісіз салық айқындаамаларын жеке қарайды ма;
- салық органдарының салық айқындаамаларын тексеруге қатысты ұйым жасайтын жорамал;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық шығынын), салық базасын, пайдаланбаған салық шығындарын, пайдаланбаған салық женелдіктерін және салық ставкаларын қалай айқындаиды;
- ұйым фактілердің және мән-жайлардың өзгеруін қалай қарастырады.

Ұйым әрбір белгісіз салық айқындаамасын жеке қарайды ма жоқ әлде басқа немесе бірнеше басқа белгісіз салық айқындаамаларымен бірге қарастыра ма деген мәселені шешуі қажет. Белгісіздікті шешуде негұрлым дәл нәтиже беретін әдісті пайдалану қажет. Түсініктеме 2019 жылғы 1 қантарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Отту кезінде белгілі бір босатулярға жол беріледі. Топ түсініктемені ол күшіне енген күннен бастап қолданады. Топ өз қызметін күрделі салық ортасында жүзеге асыратындықтан, түсініктеменің қолданылуы шоғырландырылған қаржылық есептілікке және ақпаратты ашу қажеттігіне әсер етүі мүмкін. Бұдан басқа, Топ түсініктемені уақтылы пайдалану үшін қажет ақпаратты алу рәсімдері мен әдістерін белгілеуге мәжбүр болуы мүмкін.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайында оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуі талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік күнин елеулі түзетуді талап етүі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздіктер туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (37-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (37-ескертпе).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашак туралы негізгі болжаулар және есепті қүнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері теменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің тенгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қољында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдаты жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бакылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарын қайта бағаланған құнымен есептейді. Соңғы рет Топтың негізгі құралдарды қайта бағалауы 2016 жылдың ішінде болды. Осы мақсаттар үшін Топ тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тарты.

Негізгі құралдың технологиялық мұнайды қоспағанда әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-ші деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалау үшін пайдаланған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың амортизацияланатын құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»). Егер бағаланатын объект жаңа немесе құрылыш қезеңінде, сондай-ақ нарығы шектеуіл обьектілерге (арнайы обьектілер) жататын болса және олардың ықтимал сату бағасы туралы ақпарат болмағандықтан (белсенді нарық жоқ кезде) шығынды тәсіл колданылады.

Бағалау аясында бағалаушы Топтың негізгі құралдары арнайы обьектілерінің экономикалық тозу көлемін талдаған кезде кіріс тәсілін пайдалана отырып баламалық пайдалылыққа тест жүргізді. Баламалық пайдалылық колдану құндылығын бағалау жолымен анықталған. Пайдалылық құндылықты анықтаған кезде мына негізгі болжаулар колданылды:

Ақша ағымдарын туыннататын бірліктер		
Мұнайды ауыстырып қую	Мұнайды тасымалдау	Теңіз кемежайы
Дисkontтау мөлшерлемесі	13,01%	12,67%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	1,9%	1,9%
Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі	14 жыл	21 жыл
		18,2 жыл

Ақша ағымдары туыннататын Мұнай тасымалдау және Мұнайды ауыстырып қую бірліктерінен алынған пайдаланудың құндылығы ауыстырудың амортизацияланатын құнынан анықталған қөрсеткіштерден төмен болды және, яғни, Топтың негізгі құралдарының әділ құны ретінде қөрсетілді. Пайдалану құндылығының бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтерді сату мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

2016 жылдың ішінде жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде Топтың негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) нетто-құны 126.261.313 мың теңгеге ұлғайды (6-ескертпе).

Негізгі ұлға Топ компанияларының функционалдық валютаға қатысты негізгі шетел валюталар бағамының өсуімен байланысты, оның нәтижесінде шетел өндірісінің негізгі бар құралдарын ауыстыру құны ұлғайды.

Әрбір есепті қүнге Топ өзінің негізгі құралдарының тенгерімдік құны мен есепті қүнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құнында 2016 жыл ішінде соңғы қайта бағалаудан бері Топта елеулі өзгеріс жоқ деген корытындыға келді. Нәтижесінде Топ негізгі құралдарының әділ құны олардың тенгерімдік құнына сәйкес келеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауыткуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауга арналған бастапқы деректер әділ құн иерархиясында 2-денгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде келесі пайымдауларды назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРБжТҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРБжТҚҚ және Укімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін және Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттің тарифтарын қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРБжТҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еди.

Осы факторлардың бәрін ескере отырып, Топтың технологиялық мұнайының әділ құны бір тонна үшін 41.175 теңге бағасы ретінде анықталды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 35.714 теңге). Мұнайдың әділ құнының өзгеруінің әсері 13.353.217 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.167.946 мың теңге мөлшерінде артық мұнайдың қосымша бағалауы танылды, қайта бағалаудың жинақ нәтижесі 15.521.163 мың теңгені құрады (*б-ескертпе*).

2017 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.498 мың тоннаны құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 2.460 мың тонна). 2017 жыл ішінде жүргізілген түгендеу нәтижелері бойынша 52.652 тонна (2016 жылғы 31 желтоқсан: 67.233 тонна) артық мұнай және 14.991 тонна жетіспеушілік мұнай анықталды.

Активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті қүнге активтердің құнсыздану белгілерінің болуын бағалайды. Егер қандай да бір белгі болса немесе жыл сайын активтің құнсыздану мәнін тестілеу қажет болса, Топ активтердің өтелетін құнын бағалайды. Егер активтің тәңгерімдік құны немесе ААТБ есептен шығару шығындарын шегергендеңі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Есептен шығаруға шығындарды шегергендеңі әділ құн есебі ұксас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар акпаратқа немесе активтің шығынан болған қосымша шығындарды шегергендеңі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Егер мұндай операциялар сәйкестендірілуі мүмкін болмаса, бағалаудың тиісті моделі қолданылады. Пайдаланудан құндылықты есептеу дисконттаданған ақша ағындары моделіне негізделген (ДАА). Топ құнсыздану есебін толық бюджеттерге және болжамды есептерге негіздейді, олар Топтың жеке активтер бөлінген әрбір ААТБ – і үшін жеке дайындалады. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконттаданған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған есу қарқынына анағұрлым сезімтал.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)****Активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

2017 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша Топ өзінің Грузияда орналасқан негізгі құралдарының құнсыздану мәнін тексеру жүргізу үшін сырттан тәуелсіз бағалаушыны тартты. Грузияда орналасқан негізгі құралдардың өтелетін құны ДАА моделін қолдана отырып, пайдаланудан құндылық негізінде айқындалады. Негізгі құралдарды пайдалану құны таза айналым капиталының және мамандандырылмаған негізгі құралдардың әділ құнына түзетілген бизнес құны ретінде анықталады. Ақша ағындарының болжауы 2017-2022 жылдар аралығына Топтың басшылығымен мақұлданған қаржылық бюджетке және 2030 жылға дейінгі болжамдарына және жалпыға қол жетімді макроэкономикалық ақпаратқа негізделген. Болжанған ақша ағындары көрсетілетін қызмет көлемінің азаюын ескере отырып жаңартылды. Грузияда орналасқан негізгі құралдар екі ААТБ топтастырылды – БТК және БМТ. Пайдаланудан құндылықты есептеу кезінде келесі болжаулар қолданылған:

	Ақша ағынын түннедатуши бөлім	
	БМТ	БТК
Дисконт мөлшерлемесі	13,0%	13,4%
Өсідін ұзақ мерзімді қарқыны	1,9%	1,9%

Пайдаланудан құндылықты бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтердің күтілген мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және операциялық шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Талдау нәтижесінде, Грузияда орналасқан негізгі құралдардың тенгерімдік құны шамамен олардың өтелетін құнына тең, сондықтан шоғырландырылған қаржылық есептілігінде осы активтердің құнсыздануы көрсетілмеген. Алайда бағалаудың және болжаулардың кез-келген нашарлауы болашакта құнсыздануға әкелуі мүмкін.

ААТБ – нің екеуіне де қолданылатын құнын есептеу, болжауға неғұрлым сезімтал, Қаламқас және Жемчужина кен орындарынан шикі мұнайды ауыстырып құюдың басталуымен байланысты. Басшылық осы кен орындарынан мұнайды ауыстырып құю 2023 жылы жоспарланғандай басталатынына қарамастан, 2023 жылдан 2025 жылға дейін мұнайды ауыстырып құюдың өзгеруі БМТ өтелетін сомасының 19.621 мың АҚШ доллары көлеміндегі азаюына әкеледі.

Ауыстырып құю көлемінің 5,0%-ға азаюы және дисконт мөлшерінің 5,0%-ға өсуі БМТ мен БТК өтелетін құнның айтартылған азаюына әкелмейді.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегендеге әрбір қаржы жылының сонына бағалайды және егер күтілетіні бүрінғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктеге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Занына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі коршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша занды міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларга сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 4.278 мың тенгени құрайды (2016 жылы: 4.036 мың тенге)).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. МАНЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаган ортаға әсерді бақылау үшін жою коры құрылады.

Есепті күнгі жағдай бойынша резервтер сомасы төменде берілген міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімін, инфляция мөлшерлемесін және есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып белгіленді.

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,05%	8,72%
Инфляция мөлшерлемесі	5,55%	5,58%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	17 жыл	18 жыл

Дисконттау мөлшерлемесінің есептеуі Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигацияларының тәуекелдерсіз мөлшерлемелері бойынша негізделеді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің тенгерімдік құны 15.347.322 мың тенге (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 15.022.086 мың тенге) (24-ескертпе).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заннаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге үшінрайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама тандаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың тенгемен	Мөлшерлеменің (төмендеу)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеу)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.232.842 (1.135.180)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(1.176.606) 1.269.246

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді дебиторлық берешектер, жеткізушилерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырган нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттамаларының өзгерістері, шоғырландырылған каржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 4.107.465 мың тенге, және 2.431.678 мың тенге сомасында қалыптасты (9, 11, және 12-ескертпелер).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Салықтар бойынша резервтер*

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жок. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салынған бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжамдарға сүйене отырып, Топ салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды.

Осындаған резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органдының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты туындаиды.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер

Мерзімі ұзартылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған караганда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алушының ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі ұзартылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2017 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі ұзартылған салық бойынша танылған активтер сомасы 5.422.606 мың теңге болды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 6.264.690 мың теңге) (13-ескертпе). 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі ұзартылған салық бойынша танылмаған активтері болған жок.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс колданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды колдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжауларды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметтің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындаған болжаулардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжау әрбір есепті қүнге қайта қаралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты тиісті дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметтің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың (МЕУКАМ) пайыздық мөлшерлемесін ескереді.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалакы мөлшерінің қоғаюы және зейнетакы мөлшерінің қоғаюы күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2016 жылғы желтоқсанда «КазТрансОйл» АҚ және «КазТрансОйл» АҚ қызметкерлері арасындағы ұжымдық шартқа» өзгерістер енгізілді, оның өзгеруінен болған әсер өткен кезеңдер қызметтерінің құны ретінде көрсетілді (19-ескертпе). 2017 жылғы осы келісімнің шарттары өзгеріссіз қалды.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық болжаулар мынадай түрде берілген:

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	8,96%	9,7%
Болашақта жалақының өсімі	6,0%	7,0%
Өлім-жітім пайызы	6,0%	7,0%

2017 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметтің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзактығы 19,6 жылды құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 19 жыл).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Қызметкерлерге сыйакылар (жалғасы)*

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйакылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжауларының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың тенге	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндетеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	536.339 (570.886)
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% +0,5%	(559.848) 591.749
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(82.545) 81.822

ШОФЫРЛАНДЫРЫЛГАН КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ КУРАЛДАР**

2017 және 2016 жылдардагы 31 жетександығы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мын төңгемен	Жер	Күбірлар	Активтері	Көлік	Фимараттар мен құрьылыштар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаган күрьылғыс	Жиыны
2016 жылғы 31 жетександыға қайта бағапланған құны бойынша	19.803.815 (39.960)	202.402.253	14.258.143	96.958.727 68.305	145.295.540 70.825	88.061.076 -	15.398.884 1.865	40.428.912 10.050.851	622.607.350 40.682.344	622.607.350 51.825.007
Валютаны қайта есептеудің асері	-	18.357	542.875	7.791.516	1.355.741	1.165	-	-	-	-
Түсімдер	226.722	173.793	-	-	-	-	-	-	-	-
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелерінен болған тусімдер (24-ескертке)	-	265.812 (13.170)	- (232.689)	(39.520) (30.188)	(252.410) (743.596)	- (221.896)	- (29.488)	- (22.488)	- (1.562.957)	265.812
Шығарылу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15.521.163
Сатуға арналған дәл жіктелген активтерге ауыстырылған	(87.865) 763	25.221.954	- 211.570	(170.247) 6.917.877	(2.810.480) 10.636.366	- -	- (61.471)	- 1.555.826	- (44.544.356)	- (3.422.711)
Аяқталмаган құрылыштырылған	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матеріалдық емес активтерге ауыстырылған (7-ескертке)	-	-	- 31.141	- (257.278)	- 137.938	- 456.379	- -	- 175.918	- (72.365)	- (72.365)
Ауыстырулар мен аударымдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2017 жылғы 31 жетександыға қайта бағапланған құны бойынша	19.890.305	227.862.264	14.563.900	109.033.695	157.269.793	102.839.808	17.899.977	35.937.112	685.296.854	
2016 жылғы 31 жетександыға жинакталған амортизация мен құнсыздану	-	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280) (19.014)	(7.866.018) (10.080)	(199.540) -	(1.838.562) (64)	(57.681) -	(18.452.003) (29.911)	
Валютаны қайта есептеудің асері	-	-	(753)	(6.138.898)	(20.700.775)	-	(4.543.642)	-	(48.428.261)	
Тозу	-	(14.995.566)	(2.049.380)	35.432	25.152	179.880	199.540	164.898	-	721.713
Шығарылу (құнсыздану)/құнсыздануды қалпына келтіру (қіристер мен шығындар есебінен)	-	116.811	(1.597)	4.462	(39.222)	(1.212)	-	(113)	-	(37.682)
Кұнсыздану/активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	(12.255)	-	(349.844)	(17.221)	-	(2.983)	-	(384.403)	
Сатуға арналған дәл жіктелген үзак мерзімді активтерге ауыстырылған	(2.100)	-	57.480	360.045	123.378	-	31.210	-	-	57.421.3
Ауыстырулар мен аударымдар	-	(2.550)	3.391	(3.841)	10.667	-	(7.667)	-	-	-
2017 жылғы 31 жетександыға жинакталған амортизация мен құнсыздану	-	(20.559.375)	(2.747.072)	(8.191.902)	(28.283.381)	-	(6.196.923)	(57.681)	(66.036.334)	

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ КУРАЛДАР (жалғасы)

Мын тәнгәзімен	Жер	Күбірлар	Көлкіп активтері	Гимараттар күршілстар	Машинапар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмagan курылys	Жиыны
2015 жылғы 31 жетександанға қайта бағалаудан құны бойынша									
Валютаны қайта есептеудің асері	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Тусімдер	(237.646) 806	-	(585.710) 280.519	32.977 389.853	(794.015) 282.712	-	(88.254) 494	(557.063) 40.533.736	(2.229.711) 42.652.072
Активтерді пайдаланудан шығару жөнө жерді қайта өндөу болынча міндеттемендерінен болған ту主义дер (24-ескертке)	-	129.237	-	-	-	(173.974)	-	-	129.237
Шығарылу	(3.386)	(1.155.418)	(39.908)	(97.204)	(295.333)	(214.213)	(70.214)	(2.049.650)	
Жате бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	4.458.872	42.647.924	5.433.818	21.572.834	40.080.997	18.974.225	7.187.329	66.059	140.422.058
Қайта бағалаудан болған (құнысыздану) жате бағалау (пайдада және залал есебінен)	(4.344.587)	173.140	359.420	(1.103.174)	(2.899.593)	-	271.543	(6.617.494)	(14.160.745)
Қайта бағалаудан болған жинақталған амортизация мен құнысызданды алу	-	(32.825.419)	(6.450.752)	(34.213.513)	(46.182.992)	(330.205)	(9.150.597)	(331.818)	(129.485.296)
Аяқталмagan құрылystan азыстырылған	23.210	11.930.268	222.864	13.259.894	19.588.276	-	455.092	(45.479.604)	-
Материалдық емес активтерге азыстырылған (7-ескертке)	-	-	-	-	-	-	(24.327)	(24.327)	
Ауыстырулар мен аударымдар	-	(2.488)	(108.642)	(138.898)	363.251	-	19.421	(132.644)	-
2016 жылғы 31 жетександанға қайта бағалаудан құны бойынша	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
2015 жылғы 31 жетександанға жинақталған амортизация мен құнысыздану									
Валютаны қайта есептеудің асері	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Тозу	-	-	(3.569)	(104.245)	(64.479)	-	(20.395)	-	(192.688)
Шығарылу	-	(13.359.491)	(1.806.513)	(6.070.735)	(15.487.318)	-	(3.532.733)	-	(40.256.790)
Құнысызданды/калтына көлтірү (кірістер мен шығындар есебінен)	-	919.840	26.035	82.236	221.769	171.927	167.649	-	1.589.456
Бағалаудан болған резерв	-	(2.964)	-	-	5.671	-	-	(54.507)	(51.800)
Қайта бағалаудан болған жинақталған амортизация мен құнысызданды алу	-	(3.336)	-	-	1.702	(171.927)	-	(3.134)	(176.695)
Ауыстырулар мен аударымдар	-	32.825.419	6.450.752	34.213.513	46.182.992	330.205	9.150.597	331.818	129.485.296
2016 жылғы 31 жетександанға жинақталған амортизация мен құнысыздану	-	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ КУРАЛДАР (жалғасы)

Мын тәнгәсмен	Жер	Күбірлар	активтері	Көлік	Фимараттар мен курылystар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мунай	Өзге де	Аяқталмаған курылыс	Жыныс
2017 жылғы 31 жетександагы жағдай бойынша										
Кайта бағаланған құны	19.890.305	227.862.264	14.563.900	109.033.695	157.269.793	102.839.808	17.899.977	35.937.112	685.296.854	
Жинакталған амортизация және құнсыздану	-	(20.559.375)	(2.747.072)	(8.191.902)	(28.283.381)	-	(6.196.923)	(57.681)	(66.036.334)	
Тенгерімдік құн	19.890.305	207.302.889	11.816.828	100.841.793	128.986.412	102.839.808	11.703.054	35.879.431	619.260.520	

2016 жылғы 31 жетександагы жағдай бойынша

Мын тәнгәсмен	Жер	Күбірлар	активтері	Көлік	Фимараттар мен курылystар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мунай	Өзге де	Аяқталмаған курылыс	Жыныс
2016 жылғы 31 жетександагы жағдай бойынша										
Кайта бағаланған құны	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350	
Жинакталған амортизация және құнсыздану	-	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)	
Тенгерімдік құн	19.803.815	196.738.035	13.460.439	94.932.447	137.427.522	87.861.536	13.560.322	40.371.231	604.155.347	

Егер жинакталған тозуды және жинакталған құнсызданды шегергенде активтер бастапты бага бойынша ескерілсе, шоғырландырылған каржылық есептілікке косылған негізгі курандардың әрбір кайта бағаланған санатның төмөндегідей көрсетеледі:

Мын тәнгәсмен	Жер	Күбірлар	активтері	Көлік	Фимараттар мен курылystар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мунай	Өзге де	Аяқталмаған курылыс	Жыныс
2017 жылғы 31 жетександыға										
17.601.898	155.169.285	8.156.550	70.592.417	98.708.783	30.429.636	7.537.917	37.098.481	425.294.967		
17.424.828	137.946.332	8.576.467	61.158.067	98.879.490	30.577.781	6.863.620	41.249.692	402.676.277		

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

2017 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- Астрахань-Манғышлақ суағызығы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін ССС-5 қайта құру;
- «Тұймазы – Омбы – Новосібір – 2» мұнай құбырының 1.001,9 – 1.187,5 км – дегі құбыр участкесін ауыстыруымен курделі жөндеу және «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.031-1.065 км – дегі құбыр участкесін ауыстыруымен курделі жөндеу және басқасы.

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» магистральдық мұнай құбырын қайта құру;
- Астрахань-Манғышлақ суағызығы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін ССС-5 қайта құру;
- «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нұктелерінің құрылышы, байланыстың қызмет көрсетілмейтін автоматтандырылған тораптарын салу, автоматтандыру жүйесінің аппараттық қамтамасыз етуін және БӘА-ны жаңарту, қолда бар ТОБЖ желісін жаңғырту, өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен амортизацияланған, бірақ әлі күнге дейін қолданыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 2.065.226 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1.482.726 мың теңге);
- аяқталмаған құрылыш 5.644.338 мың теңге көлемінде (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 2.432.369 мың теңге) құрылыш жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы белшектерді қамтиды. Осындау ұлғаю негізінен 2017 жылы Өзен БМАС-ғы және Жетыбай МАС-ғы магистральдық сорғы станциясын салу кезіне пайдалану үшін, сондай – ақ Атасу БМАС-ғы технологиялық құбырды қайта жаңарту үшін сатып алушмен байланысты.

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жыл үшін аяқталмаған құрылыш құнына кіргізілген амортизация сомасы 34.799 мың теңгені құрады (2016 жыл үшін: 15.736 мың теңге).

Сатуга арналған деп жіктелген ұзақ мерзімді активтерге ауыстыру

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ Павлодар қаласындағы әкімшілік және қызмет көрсету ғимараттың мүлкін және жеке көліктерді сатуга арналған ұзақ мерзімді активтер ретіне жіктеген, ойткени олардың өтемақысын оларды пайдалануды жалғастыру арқылы емес, сату арқылы жузеге асыру жоспарлануда. Бұл активтер ағымдағы жағдайында дереу сатуга дайын.

Топ басшылығы жоғарыда аталған активтерді сатып 2018 жылда аяқтауды жоспарлап отыр. Сатылатын шығындарын шегере отырып, олардың әділ құны мен теңгерімдік құнының ең азы сатуга қойылған активтер 2.848.498 мың теңге мөлшерінде мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған құқықтар	Өзге де	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Түсімдер	152.886	185.102	1.088.171	503.436	27.871
Шығарылу	(26.584)	(59.509)	(44.766)	(344.272)	5.945
Амортизация	(26.258)	(28.925)	(165.323)	(43.440)	(1.909)
Шығарылудардың жинақталған амортизациясы	2.435	2.593	72.365	—	91.185
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (б-ескертпеле)	2.435	2.593	—	88.750	—
Валютаны қайта есептей Аударымдар мен ауыстырулар	2.435	2.593	—	(2.609)	—
2017 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	312.106	312.106	1.290.744	4.912.491	30.460
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн					
Түсімдер	161.369	46.196	1.384.815	24.128	5.821.900
Шығарылу	(4.960)	(48.578)	(9.590)	(344.677)	119.609
Амортизация	(4.777)	(420)	(23.907)	(236.484)	(3.635)
Шығарылудардың жинақталған амортизациясы	(6.338)	(6.338)	—	(713.352)	17.999
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (б-ескертпеле)	152.886	152.886	—	—	24.327
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	312.106	312.106	1.088.171	4.912.491	27.871
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	859.601	(547.495)	5.037.905	(3.747.161)	8.181.950
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(547.495)	312.106	(3.269.459)	312.106	(58.598)
Қалдық құн	312.106	312.106	1.290.744	4.912.491	30.460
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	672.215	(519.329)	4.535.902	(3.447.731)	8.036.273
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(519.329)	152.886	(3.044.600)	152.886	(57.151)
Қалдық құн	152.886	152.886	4.991.673	4.991.673	27.871

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРГА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	КҚҚ	МұнайTac	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	-	15.728.257	15.728.257
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	6.225.244	1.712.517	7.937.761
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған пайдасындағы үлесі	(836.291)	-	(836.291)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс/(залалындағы) үлесі	8.942.660	(35.401)	8.907.259
2017 жылғы 31 желтоқсанға	14.331.613	17.405.373	31.736.986

Мың теңгемен	КҚҚ	МұнайTac	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	-	13.918.006	13.918.006
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	6.324.738	2.336.465	8.661.203
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған пайдасындағы үлесі	(6.324.738)	-	(6.324.738)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлесі	327.966	960.946	1.288.912
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған өзге де жиынтық кірісіндегі үлесі	(327.966)	-	(327.966)
Дивидендтер	-	(1.487.160)	(1.487.160)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	-	15.728.257	15.728.257

Төмөндегі кестелерде бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар туралы Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан		2016 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	11.193.076	22.386.152	8.302.354	16.604.708
Ұзақ мерзімді активтер	112.914.233	225.828.466	110.886.209	221.772.418
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(20.394.094)	(40.788.188)	(20.275.079)	(40.550.158)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(89.381.602)	(178.763.204)	(99.421.809)	(198.843.618)
Таза активтер/(міндеттемелер)	14.331.613	28.663.226	(508.325)	(1.016.650)
Танылмаған жиынтық залал	-	-	508.325	1.016.650
Инвестицияның төнгерімдік құны	14.331.613	28.663.226	-	-
Қосымша				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	4.342.244	8.684.488	6.259.460	12.518.920
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	(16.057.521)	(32.115.042)	(16.270.055)	(32.540.110)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	(83.384.876)	(166.769.752)	(97.898.723)	(195.797.446)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Мың тенге	МұнайТас			
	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	8.082.188	15.847.427	5.808.421	11.389.061
Ұзақ мерзімді активтер	13.032.214	25.553.361	13.464.948	26.401.859
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(969.387)	(1.900.759)	(706.488)	(1.385.271)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.739.642)	(5.371.847)	(2.838.624)	(5.565.929)
Таза активтер/инвестицияның төнгерімдік құны	17.405.373	34.128.182	15.728.257	30.839.720
Қосымша				
Ақша қараждаттары және олардың баламалары	7.690.327	15.079.073	5.641.461	11.061.688
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	-	-	-	-
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	-	-	-	-

ҚҚҚ-ның ұзак мерзімді қаржы міндеттемелері 1.180 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және АйЭнДжи Н.В. Банкімен несиелік келісім бойынша (бұдан әрі – «несиелік келісім») және 300 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және «Алматы қаласындағы Қытай Сауда-Өнеркәсіптік Банкі» АҚ-мен несиелік келісім-шарт бойынша міндеттемелерді құрайды.

Несиелік келісімі аясында ҚҚҚ-мен 950 миллион АҚШ доллары (315.714 миллион теңгеге баламалы) алынды.

Екі несиелік келісімінде ҚҚҚ-ның 1.180 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және АйЭнДжи Н.В. Банкімен несиелік келісім бойынша (бұдан әрі – «несиелік келісім») және 300 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және «Алматы қаласындағы Қытай Сауда-Өнеркәсіптік Банкі» АҚ-мен несиелік келісім-шарт бойынша міндеттемелерді құрайды.

2017 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге қарыз сомасы 598.455 мың АҚШ долларын (198.884.794 мың теңгеге баламалы) құрады. 2016 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге алғандай қарыз сомасы 685.102 мың АҚШ долларын (228.337.556 мың теңгеге баламалы) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРГА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Мың тенге	ККК			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2017 жыл	2016 жыл	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	31.616.305	63.232.610	26.743.101	53.486.202
Сүрелі қызметтөн жылдағы пайда	6.225.244	12.450.488	6.324.738	12.649.476
Танылмаған пайда	(836.291)	(1.672.582)	(6.324.738)	(12.649.476)
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жынтық кіріс	8.942.660	17.885.320	327.966	655.932
Танылмаған өзге де жынтық кіріс	-	-	(327.966)	(655.932)
Жынтық кіріс жыны	14.331.613	28.663.226	-	-

Дивидендтер

Қосымша				
Тозу және амортизация	(7.061.412)	(14.122.824)	(7.228.967)	(14.457.934)
Пайыздық кірістер	80.853	161.706	76.264	152.528
Пайыздық шығыстар	(6.160.434)	(12.320.868)	(6.264.362)	(12.528.724)
Бағамдық айырмадан түскен кіріс	701.437	1.402.874	1.979.943	3.959.886
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/унемділік	(1.693.842)	(3.387.684)	249.832	499.664

Мың тенге	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2017 жыл	2016 жыл	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	4.323.112	8.476.690	5.557.170	10.896.412
Сүрелі қызметтөн жылдағы пайда	1.712.517	3.357.877	2.336.465	4.581.304
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жынтық (залал)/кіріс	(35.401)	(69.414)	960.946	1.884.208
Жынтық кіріс жыны	1.677.116	3.288.463	3.297.411	6.465.512

Дивидендтер

Қосымша				
Тозу және амортизация	(947.403)	(1.857.653)	(1.039.847)	(2.038.916)
Пайыздық кірістер	558.060	1.094.235	458.836	899.678
Табыс салығы бойынша шығыстар	(431.073)	(845.241)	(619.120)	(1.213.961)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2016 жылғы 31 желтоқсан</u>
Негізгі құралдар және құрылымдық қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	910.669	1.717.166
Негізгі құралдар және құрылымдық қызметтері үшін байланысты тараптарға алғытөлемдер (35-ескертпеле)	46.927	14.695
	957.596	1.731.861
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(661.754)	(53.258)
Жиыны	295.842	1.678.603

Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді қарыздар бойынша резервтің козғалысы мынадай түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
1 қаңтарға	53.258	53.258
Бір жылға есептеу (28-ескертпеле)	597.052	-
Валютаны қайта есептеу	11.444	-
31 желтоқсанға	661.754	53.258

10. КОРЛАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша корлар келесі түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2016 жылғы 31 желтоқсан</u>
Босалқы бөлшектер	1.978.556	1.511.168
Отын	905.183	1.580.081
Құрылымдық материалдары	541.497	517.552
Арнайы киім	173.167	144.234
Химиялық реагенттер	90.817	62.220
Тауарлар	81.554	133.548
Өзге де	297.944	450.232
Жиыны	4.068.718	4.399.035

11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2016 жылғы 31 желтоқсан</u>
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	6.243.094	5.151.952
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (35-ескертпеле)	3.551.029	3.030.762
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	716.947	672.111
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (35-ескертпеле)	509	509
	10.511.579	8.855.334
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(3.444.446)	(2.378.382)
Жиыны	7.067.133	6.476.952

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді борыштар бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2017 жыл	2016 жыл
1 қантарға	2.378.382	759.853
Бір жылға есептеу, нетто (28-ескертпеле)	1.024.013	1.669.512
Дебиторлық берешекті есептен шығарудағы қолдану	-	(1.351)
Валюталарды қайта есептеу	42.051	(49.632)
31 желтоқсанға	3.444.446	2.378.382

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда және өзге де дебиторлық берешегі мина валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	6.196.038	5.192.550
АҚШ долларымен	413.088	977.206
Ресей рублімен	1.717	1.569
Өзге де валютада	456.290	305.627
Жиыны	7.067.133	6.476.952

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі еткізілмеген, әрі құнсыз- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн	>120 күн
2017 жыл	7.067.133	4.476.372	593.278	1.013.799	656.265	230.517	96.902
2016 жыл	6.476.952	3.826.374	498.442	866.255	692.404	97.954	495.523

12. ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізулерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	301.599	117.504
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (35-ескертпеле)	204.462	257.916
	506.061	375.420
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(1.265)	(38)
Жиыны	504.796	375.382

Жеткізушилерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді борыштар бойынша резервтің козгалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жыл	2016 жыл
1 қантарға	38	984
Резервті бір жылға есептеу/(қайтару) (28-ескертпеле)	1.264	(946)
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	(37)	-
31 желтоқсанға	1.265	38

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТАЫН ҚҚС ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	8.157.636	6.072.444
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	385.362	373.934
Жиыны	8.542.998	6.446.378

14. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.678.717	5.551.741
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	65.716	31.629
Қызметкерлердің берешегі	45.518	24.252
Үшінші тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары	39.547	31.547
Байланысты тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары (35-ескертпеле)	5	5.791
Өзге де	26.919	82.169
Жиыны	5.856.422	5.727.129

15. БАНК САЛЫМДАРЫ

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	18.005.639	14.498.115
Тенгемен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	10.000.000	1.000.000
Тенгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	3.948.692	4.182.770
Тенгемен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	309.811	96.715
АҚШ долларымен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	41.070	80.788
Жиыны	32.305.212	19.858.388

2017 және 2016 жылғы 31 желтоқсанға банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2018 жылғы қантарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 7,4%-ды құрайтын, 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге тенгеде орналастырылған қысқа мерзімді банк салымы (2016 жылғы 31 желтоқсанға: өтеу мерзімі 2017 жылғы қантарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 11%);
- өтеу мерзімі 2018 жылғы маусымнан тамызға дейін аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 0,5%-дан 1%-ға дейінгі (2016 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 1%-дан 2%-ға дейінгі) 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында орналастырылған қысқа мерзімді салымдар (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 2017 жылдың шілде және тамыз айларында);
- Компания қызметкерлерін түрғын үймен камтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелу мөлшерлемемен орналастырылған, сәйкесінше, 2029 жылға және 2027 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемемен (2016 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше, 2029 жылға және 2026 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық мөлшерлемемен).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	35.566.876	52.590.424
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	–	10.699.446
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	4.635.546	5.370.006
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	420.100	285.255
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	165.168	268.298
Банктердегі евромен көрсетілген ағымдағы шоттар	57.825	59.992
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	11.142	4.999
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	13.093	15.127
Жолдағы ақша	–	52
Кассадағы қолма-қол ақша	777	830
Жиыны	40.870.527	69.294.429

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйакы 0,5%-дан бастап 9,84%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,5%-дан 10,5%-ға дейін).

АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйакы 0,25%-дан бастап 4%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,25%-дан 4%-ға дейін).

17. ӨТЕЛГЕНГЕ ДЕЙІН ҰСТАЛАТЫН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2017 жылдың желтоқсан айында 2017 жылғы 7 – карашадағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен Топ «DSFK арнайы қаржылық компаниясы» ЖШС – нің (бұдан әрі – DSKF облигациялары) облигацияларын сатып алды, сатып алынған облигацияларды «RBK банкі» – АҚ да (бұдан әрі – «RBK банкі») орналастырылған қаражатпен төледі. Облигациялардың номиналды сомасы 5.019.520 мың теңгендің күралды, облигациялар саны 5.019.520 мың дана. DSKF облигацияларының жылдық сыйакы мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Жоғарыда аталған облигациялар «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС 1.379.913 мың теңге сомасында қаржы кепілдігімен қамтамасыз етілген. Топтың сұрауы бойынша, облигацияларды шығарған күннен бастап бес жыл өткеннен кейін кепілдік талап етілуі мүмкін.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 3.639.607 мың теңге сомасындағы кепілденбейтін облигациялар бойынша күнсизданудан болған залалды, сондай – ак 630.951 мың теңге мөлшеріндегі өтеуге дейін ұсталаатын осы ұзак мерзімді инвестицияларды дисконттау күнын таныды (32-ескертпе). Нәтижесінде, жоғарыда көрсетілген облигациялардың есепті күнге тенгерімдік күны 748.962 мың теңгени күрады.

18. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан күралды, жариялған бірақ шығарылмаган және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің күны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгени күрады.

Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар

2016 жыл ішінде Компания миноритарлық акционердің өтініші негізінде және директорлар Кеңесінің шешімінен кейін 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер**

Активтерді қайта бағалау бойынша резерв Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы негізінде және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінен құралған.

Мың тенге	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	196.489.838	207.642.414
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	29.905.757	22.704.244
Жиыны	226.395.595	230.346.658

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2017 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 33.068.230 мың тенгені қурады (2016 жылғы 31 желтоқсанға 32.918.111 мың тенге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты (4.2-ескертпие).

Капиталдың өзге де резервтері

2017 жылғы 31 желтоқсандагы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 623.415 мың теңге мөлшерінде залалды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 695.389 мың теңге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 278.400 мың теңге мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актиуарлық пайданы танумен негізделген, оның салық әсері 55.680 мың теңгені құрайды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: залал 3.897.890 мың теңгені, оның салық әсері 779.578 мың теңгені құрады). Сонымен қатар ағымдағы есептілік кезеңде қызметкерлерге ұзак мерзімді сыйакылар бойынша бағалаудың өзгеруіне байланысты, Компания 150.746 мың теңге көлемінде мерзімі үзартылған салық активтерін есептен шығарды.

Дивидендтер

2017 жылғы 31 желтоқсанға Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2017 жылғы 25 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 155 теңге есебімен 59.617.355 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1 акцияға 133 теңге есебімен 51.156.535 мың теңге): оның ішінде ҚМГ-ға – 53.656.666 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 46.040.881 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 5.960.689 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 5.115.654 мың теңге) есептеді және төледі.

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания Топтың бас компаниясы ретінде айыrbасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы акпарат келтірілген.

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	50.117.856	44.527.918
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.628.099	384.631.224
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (тенгемен)	130	116

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Жай акциялардың тенгерімдік құны**

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның тенгерімдік құны көрсетілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2016 жылғы 31 желтоқсан</u>
Активтер жиыны	764.227.005	744.975.997
Минус: материалдық емес активтер (7-ескертпе)	(6.545.801)	(6.260.601)
Минус: міндеттемелер жиыны	(164.535.958)	(157.000.715)
Жай акциялардың тенгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	593.145.246	581.714.681
Жай акциялар саны	384.628.099	384.628.099
Бір жай акцияның тенгерімдік құны (теңгемен)	1.542	1.512

19. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Негізінен, зейнетакыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой қундеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2016 жылғы 31 желтоқсан</u>
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	600.175	543.418
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	12.740.751	11.994.599
Жиыны	13.340.926	12.538.017

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
Жылдың басына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	12.538.017	15.533.710
Таза пайыздық шығыстар (32-ескертпе)	1.182.271	1.112.503
Ағымдағы кезеңнің қызметтер құны (27, 28-ескертпелер)	559.185	641.073
Өткен кезеңнің қызметтер құны (27, 28-ескертпелер)	-	478.957
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық залалдар/(пайдалар) (29, 30-ескертпелер)	39.943	(742.441)
Әзге жиынтық кіріс арқылы көрсетілген актуарлық пайдалар	(279.191)	(3.897.890)
Төленген сыйақылар	(699.299)	(587.895)
Жылдың аяғына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	13.340.926	12.538.017

20. БОЛАШАҚ КЕЗЕҢДЕР КІРІСТЕРИ

Топтың болашақ кезеңдер кірістері 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 7.498.361 мың теңге сомасына БТК-нің жеке активтерін «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» контрагентіне ұзақ мерзімді жалға ұсынуын қамтамасыз ететін кепілдігі болып табылады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 7.731.328 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде берілген:

<u>Мың тенгемен</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Ушінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	16.443.979	13.330.438
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (35-ескертпеле)	820.196	1.947.068
Ушінші тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешек	345.994	106.515
Байланысты тараптардың алдында өзге де кредиторлық берешек (35-ескертпеле)	2.190	777
Жиыны	17.612.359	15.384.798

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылышқа және негізгі күралдарға қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 12.190.230 мың тенге көлеміндегі берешекті қосатын (2016 жылғы 31 желтоқсандағы: жағдай бойынша 11.769.003 мың тенге).

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<u>Мың тенгемен</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Тенгемен	16.658.063	14.755.776
АҚШ долларымен	358.700	113.875
Еуромен	24.370	20.135
Ресей рублімен	14.574	44.737
Өзге де валютада	556.652	450.275
Жиыны	17.612.359	15.384.798

22. АЛЫНГАН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған алғытөлемдер келесі түрде берілген:

<u>Мың тенгемен</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (35-ескертпеле)	10.919.781	10.407.356
Ушінші тараптардан алынған алғытөлемдер	7.277.866	6.037.076
Жиыны	18.197.647	16.444.432

23. ТӨЛЕМГЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемге өзге де салықтар келесі түрде берілген:

<u>Мың тенгемен</u>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Жеке табыс салығы	3.304.942	2.833.115
Бейрезидент – заңды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	1.063.456	1.172.181
Әлеуметтік салық	684.221	530.575
Мұлікке салынатын салық	217.714	162.122
Төленуге жататын ҚҚС	8.075	8.650
Өзге де салықтар	287.025	349.023
Жиыны	5.565.433	5.055.666

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. РЕЗЕРВТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың тенге	Салықтар бойынша резерв (БМТ)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	166.978	—	41.125	208.103
Валютаны қайта есептеу	15.139	—	—	15.139
2017 жылғы 31 желтоқсанға	182.117	—	41.125	223.242
2015 жылғы 31 желтоқсанға	22.066	41.125	—	63.191
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	154.125	(41.125)	41.125	154.125
Валютаны қайта есептеу	(9.213)	—	—	(9.213)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	166.978	—	41.125	208.103

Ұзақ мерзімді резервтер

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өндеду бойынша міндеттеме

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мірзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконтау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертпеде көрсетілген.

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
1 қантарға сальдо	15.022.086	21.999.701
Актив арқылы бір жылға есептеу (6-ескертпеле)	265.812	129.237
Бағалауды өзге жиынтық залап/(кіріс) арқылы қайта қараяу	30.162	(6.886.484)
Пайда мен залалдар арқылы бағалауды қайта қараяу (29-ескертпеле)	(1.239.714)	(1.556.766)
Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өндеду бойынша міндеттемелер резервінің дисконт өтелімі (32-ескертпеле)	1.268.976	1.336.398
31 желтоқсанға сальдо	15.347.322	15.022.086

25. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы мен өзге де сыйақылар	10.053.682	9.506.279
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (35-ескертпеле)	6.589.984	5.656.284
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.118.923	5.067.651
Зейнетакы қоры алдындағы берешек	741.564	580.524
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	540.164	460.940
Өзге де есептеулер	463.809	1.241.923
Жиыны	22.508.126	22.513.601

Еңбекақы және өзге де сыйақылар кұрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл корытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ТҮСІМ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім келесі турде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	184.818.487	171.762.134
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	10.598.775	9.518.791
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып қудо және темір жолмен тасымалдау	8.200.586	8.088.986
Су тасымалдау қызметтері	7.046.075	7.156.674
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	5.198.277	2.507.272
Теңіз кемежай қызметтері	4.677.944	5.462.714
Мұнайдың көлік экспедициясы	697.652	713.708
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	100.327	62.951
Өзге де	1.111.831	1.834.585
Жыныс	222.449.954	207.107.815

* Оның ішінде 2017 жылға темір жол арқылы мұнай және мұнай өнімдерін тасымалдау бойынша түсім 3.761.007 мың тенгени құрады (2016 жылға: 1.543.981 мың тенге).

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 49.159.783 мың тенгени, 26.582.952 мың тенгени, 13.132.025 мың тенгени және 12.106.463 мың тенгени құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 51.090.880 мың тенгени, 24.509.836 мың тенгени, 13.181.553 мың тенгени және 13.164.119 мың тенгени құрады).

27. ӨТКІЗІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өткізімнің өзіндік құны келесі турде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	51.365.261	48.189.834
Тозу және амортизация	47.706.105	39.786.718
Отын және материалдар	8.044.338	7.086.252
Табыс салығынан басқа салықтар	7.378.580	6.344.703
Электроэнергия	7.376.113	6.755.713
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	5.639.398	5.041.045
Күзет қызметтері	4.261.973	4.145.043
Газ шығыны	3.600.450	3.622.316
Темір жол қызметтері	2.740.376	1.137.994
Өуеден құзету қызметтері	1.186.286	1.563.931
Іссапар шығыстары	910.133	896.935
Сақтандыру	637.977	660.847
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (19-ескертке)	528.274	1.052.828
Қоршаған ортаны қорғау	473.677	403.775
Аутстаффинг қызметтері	396.876	54.124
Өндірістік активтерді диагностикалау	377.305	165.268
Көлік шығыстары	285.740	—
Байланыс қызметтері	257.442	259.822
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	189.483	229.036
Міндетті медициналық сақтандыру	154.997	—
Өзге де	3.087.747	2.465.599
Жыныс	146.598.531	129.861.783

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың үлғауы 2017 жылдың 1 қантарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалакысын индекстеумен байланысты.

Темір жол қызметтері бойынша шығындардың үлғауы мұнай жүктерін тасымалдау көлемінің 2016 жылды 235 тоннадан 2017 жылға 954 мың тоннага дейін өсуіне байланысты (26-ескертке).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>2017 жыл</i>	<i>2016 жыл</i>
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	8.698.946	9.137.439
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11 және 12-ескертпелер)	1.622.329	1.668.566
Тозу және амортизация	1.259.817	1.087.850
Кеңес беру қызметтері	516.403	418.600
Аутстаффинг қызметтері	500.323	308.678
Кеңсеге қызмет көрсету	497.469	484.629
Табыс салығынан басқа салықтар	351.289	261.707
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	303.460	77.897
Іссапар шығыстары	290.252	303.027
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	285.544	215.390
Оқыту	138.557	150.321
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	130.663	140.276
Көлік шығыстары	123.866	4.101
Материалдар және отын	122.954	126.999
Ақпараттық қамту шығыстары	108.617	90.770
Банк қызметтері	107.687	108.866
Байланыс қызметтері	99.910	107.267
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	91.939	109.801
Жарнамаға шығыстар	71.195	90.863
Қайрымдылық арналған шығыстар	46.956	140.411
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	31.584	37.286
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (19-ескертпе)	30.911	67.202
Ескірген қорлар бойынша резервті есептеу/(қайтару), нетто	28.552	(95)
Міндетті медициналық сақтандыру	9.432	-
Өзге де	552.268	515.548
Жиыны	16.020.923	15.653.399

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың азайы 2017 жылда Компания құрылымының өзгеруіне және әкімшілік қызметкерлердің қыскартылуына байланысты.

29. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>2017 жыл</i>	<i>2016 жыл</i>
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта қарасты (24-ескертпе)	1.239.714	1.556.766
Айыппұлдар мен есімақылардан болған кіріс	682.829	1.143.367
Уақытша құрылыштардың шығындарын өтеу	217.054	-
Қорларды өткізуден түсken түсім	105.876	41.811
Актуарлық пайда (19-ескертпе)	-	742.441
Өзге де кірістер	201.489	455.390
Жиыны	2.446.962	3.939.775

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар	741.248	239.377
Әрекетсіз тұрган өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар	56.275	14.688
Актуарлық залалдар (19-ескертпеле)	39.943	-
Қорларды өткізуден болған шығыстар	-	28.059
Өзге де шығыстар	125.396	586.055
Жиыны	962.862	868.179

31. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Банк салымдарынан және ағымдағы шоттардан пайыздық кіріс	4.918.019	4.885.662
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	4.906	10.932
Пайыссыз қарыздар дисконтының өтелімі (35-ескертпеле)	-	1.264.921
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	14.630	29.390
Жиыны	4.937.555	6.190.905

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша міндеттемелер дисконтының өтелімі (24-ескертпеле)	1.268.976	1.336.398
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (19-ескертпеле)	1.182.271	1.112.503
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың дисконты (17-ескертпеле)	630.951	-
Өзге де қаржылық шығындар	-	10.936
Жиыны	3.082.198	2.459.837

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде берілген:

Мың тенге	2017 жыл	2016 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	17.080.223	16.774.997
Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.882
Мерзімі үзартылған табыс салығы бойынша үнемділік	(961.161)	(6.842.143)
Табыс салығы	15.824.330	10.379.736

Грузия салық заннамасында резидент кәсіпорындардың табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық базасының 2017 жылғы 1 қантардан бастап өзгеруіне байланысты, 2016 жылғы 31 желтоқсанда Топ 2.235.454 мың тенге мөлшерінде БМТ, БТК тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесінің тенгерімдік құнын есептеп шығарды, соның ішінде, 1.370.377 мың тенге пайда мен залал есебінен және 865.077 мың тенге өзге де жиынтық кіріс есебінен. Сондықтан салық салынатын база ретінде үлестірілген пайда (дивидендтер), кәсіпкерлік қызметке байланысты емес шығыстар, сондай-ак өтеусіз тауарлар аудару / қызметтер көрсету / акша қаражатын аудару қолданылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

2017 және 2016 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы текстеру:

<u>Мың теңгемен</u>	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
Салық салуға дейінгі пайда	65.942.186	54.907.654
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	13.188.437	10.981.531
 Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.882
BTL-дың уақыт айырмаларын есептен шығару	-	(1.370.377)
Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер		
бойынша мерзімі ұзартылған салық активтерін есептен шығару	1.166.108	-
Өтегенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың		
құнсыздандыны	727.921	-
Шетел көсіпорындарының салық салынбайтын шығындары	770.545	-
Артық технологиялық мұнайдан түскен кіріс	433.589	503.353
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	1.252.756	396.021
 Өзге де түзетулердің салық әсері		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен		
көсіпорындардың пайдасы	(1.420.294)	(467.293)
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	-	(110.381)
Жыныстық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген		
табыс салығы бойынша шығыстар	15.824.330	10.379.736

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**33. ТАБЫС САЛЫНЫ БОЙЫНША ШЫFYИСТАР (жалғасы)**

Каржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған каржылық есептіліктегі активтерді көрсегілген заммен белгілентген салық мөлшерлемесін колдану арқылы есептелген мерзімі үзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні камтиды:

<i>Мыңг тәңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	Пайда	Капиталдың мен залал есебіне жатқызы	Пайда	Капиталдың еңде резервтеріне жатқызу
		мен зарап еңде резервтеріне жатқызу	2016 жылғы 31 желтоқсан	мен зарап еңде резервтеріне жатқызу	2016 жылғы 1 кантар
Мерзімі үзартылған салық бойынша активтер					
Кызыметкерлерге беретін сыйакылар мен еңде де ақылар және тиісті шығындар	1.936.939	(850.797)	(206.584)	2.994.320	188.398
Күмәнді берешек бойынша резерв	130.911	(8.470)	—	139.381	(23.438)
Ескірген және етімсіз корынча резерв	3.523	(26)	—	3.549	(3.961)
Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді кайта өндөу бойынша міндеттемелерге резерв	3.069.465	59.015	6.033	3.004.417	23.203
Коршаған ортанның ортау бойынша міндеттемелерге резервтер және еңде де резервтер	8.225	—	—	8.225	(52.145)
Телемге салық	147.353	32.555	—	114.798	(9.507)
Өтелгенте дейн үсталатын инвестиция бойынша дисконт	126.190	126.190	—	—	—
Ішкі топ карыздары бойынша каржы міндеттемелері	—	—	—	(37.671)	—
Мерзімі үзартылған салық бойынша	5.422.606	(641.533)	(200.551)	6.264.690	84.879
Міндеттемелер				(2.156.873)	8.336.684
Нерізігі құралдар	(68.545.861)	1.602.694	(3.027.352)	(67.121.203)	6.757.264
Мерзімі үзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(68.545.861)	1.602.694	(3.027.352)	(67.121.203)	(24.859.140)
					(49.019.327)
					(49.019.327)
					(40.682.643)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың амортизацияның түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Мерзімі ұзартылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілген дәрежеде танылады. Мерзімі ұзартылған салықтың активі салық женелдіктердің болмауының ықтималдығына байланысты көрсетілген дәрежеде азаяды.

34. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару максатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып құю;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің 10%-дан кемін құрайды). Оларға БТК құргак жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құргак жүкті ауыстырып құю (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбағыс және күнжара) және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сактау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларга техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сактау, ауыстырып құю және жонелту арқылы туындейды. Жонелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып қюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді.

Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**34. СЕГМЕНТТЕР ЖӘННИДЕГІ АҚТАРАТ (жалғасы)**

				2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жылда		2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жылда	
Мың тенге	Мұнайды ауыстырып қуо (Казахстан)	Сегменттер бойынша жын	Мұнай тасымалдау және байланысты қызметтер (Грузия)	Мұнайды ауыстырып қуо (Грузия)	Сегменттер бойынша жын	Мұнай тасымалдау және байланысты қызметтер (Казахстан)	Мұнай тасымалдау және байланысты қызметтер (Грузия)
Түсім							
Сыртын клиенттерге сату	208 606.879	8.797.964	5.045.111	222.449.954	191.869.628	9.079.690	6.158.497
Барлық түсім	208 606.879	8.797.964	5.045.111	222.449.954	191.869.628	9.079.690	6.158.497
Каржы нәтижелері							
Пайда мен залап арқылы негізгі құраптардың құнсыздандуы	(37.682) (45.976.094) 4.862.911	— (2.015.827) 55.108	(974.001) —	(37.682) (48.965.922) 4.918.019	(9.197.852) (37.865.889) 4.840.552	(3.510.353) (2.126.990) 45.110	(1.504.340) (881.689) —
Тозу мен амортизация							
Пайзыздар бойынша кірістер Бірлескен бакылаудағы кесіпорындар пайдастындағы үлесі Табыс салтыны бойынша шығыстар Сегмент пайдасты/(залалы)	7.101.470 (15.793.678) 52.740.514	— (15.978) (3.302.861)	— (14.674) 680.203	7.101.470 (15.824.330) 50.117.856	2.336.465 (12.525.227) 47.693.066	— 1.532.362 (3.984.688)	— 613.129 819.540
Активтер жиыны	693.922.594	52.756.058	17.548.353	764.227.005	671.987.485	50.386.782	22.601.730
Міндеттемелер жиыны	148.871.251	13.190.178	2.474.529	164.535.958	141.124.446	11.381.187	4.495.082
Өзге де ақпаратты ашу							
Бірлескен бакылаудағы кесіпорындарға инвестициялар (8-ескертке)	31.736.986 51.351.798	— 1.167.692	—	31.736.986 52.519.490	15.728.257 38.046.856	— 3.257.807	— 1.537.342
Курделі шығындар	51.351.798	1.167.692	—	52.519.490	38.046.856	3.257.807	1.537.342

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛГАН МӘМІЛЕЛЕР**

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәүір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуга» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығынағанда емес, қарым-қатынастың мәніне де назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2017 және 2016 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Негізгі құралдар үшін байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер мынадай берілген

Мын төңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға негізгі құарлдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		46.927	-
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		-	14.695
Байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер жиыны	9	46.927	14.695

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мын төңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.495.886	2.218.268
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		1.051.701	812.058
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		3.442	436
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешектің жиыны	11	3.551.029	3.030.762
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	11	509	509
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		3.551.538	3.031.271

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мын төңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		103.181	140.560
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		101.281	117.356
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	12	204.462	257.916

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптарға берілген келешектегі шығындар мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген келешектегі шығындар «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың алдағы кезеңдегі шығындары		5	5.791
Байланысты тараптарға келешектегі шығындар	14	5	5.791

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		587.835	668.777
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		232.361	1.278.291
Байланысты тараптар алдында сауда кредиторлық берешектің жиыны	21	820.196	1.947.068
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек		2.190	777
	21	2.190	777
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		822.386	1.947.845

Байланысты тараптардан алғынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алғынған алғытөлемдер ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алғынған алғытөлемдер		10.560.712	9.990.855
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алғынған алғытөлемдер		359.068	416.492
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алғынған алғытөлемдер		1	9
Байланысты тараптардан алғынған алғытөлемдер жиыны	22	10.919.781	10.407.356

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдагы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		6.589.984	5.656.284
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері бойынша берешек жиыны	25	6.589.984	5.656.284

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша
берешегі

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешегі	44.502	43.840
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек жиыны	44.502	43.840
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны	6.634.486	5.700.124

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. БАЙЛАНЫСТА ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	117.469.386	114.182.315
Бірлескен кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	9.121.018	8.108.759
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім	3.731.719	4.553.518
Жыныс	84.391	24.878
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім	16.138	1.337
Жыныс	130.422.652	126.870.807

ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен болған түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	7.387.038	9.359.945
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан негізгі құралдарды сатып алу	2.992.827	3.004.858
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан негізгі құралдар сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	1.071.536	70.860
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан негізгі құралдар сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	1.057.305	991.574
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	747.248	841.864
Жыныс	7.506	4.877
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	3.359	18.778
Жыныс	13.266.819	14.292.756

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	Ескертпе	2017 жылғы
Байланысты тараптардан қаржылық кіріс		
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	31	-
Жыныс	-	1.264.921
Жыныс	-	1.264.921

Байланысты тараптардан болған ақша ағындары келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан болған ақша ағындары		
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарызыды қайтару	-	20.000.000
Жыныс	-	20.000.000

2015 жылғы Директорлар кеңесінің шешімімен ҚМГ-ға өтеу мерзімі 2016 жылдың 30 маусымына дейінгі 20 миллиард теңге көлемінде пайыссыз қарыз берілді. 2016 жылғы 31 желтоқсанға ҚМГ-ға берілген қарыз ақшалай қаражатты Компанияның есеп айырысу шотына аудару жолымен өтеді.

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты баскаруши қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 586.985 мың теңге құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 759.880 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген жалақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҮКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР****Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет кабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

2015 жылы шикі мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс етіуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне экелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін, соның ішінде ҚЕХС-ке сәйкес қаржылық есептіліктің кіріс, және өзге де бабтарын есепке алу пікірлеріне қатысты. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшарага 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, кайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың қүнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді камтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2017 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2017 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмаганда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тұра немесе жанама қатысты қонтеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қантарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңдың кейбір ережелеріне байланысты ұлтім жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған толық нұсқауы жок. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіштүшіліктың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол өз кезеңінде 2017 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар тудыруы мүмкін.

Басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**36. ҰҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)**

Грузиядагы кәсіпорындардың салық міндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес (бұдан әрі – «ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансферті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жок. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіштылғын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жузеге асырылады деген негізdemеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (бұдан әрі – «ГСК») 2015 жылы БТК-ның 2010-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 2.811 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салықтар мен айыппулдар есептеді (934.180 мың теңгеге баламалы). ГСК шешімімен келіспеген БТК шағым арзы берді.

Нәтижесінде, 2016 жылы Грузия Kipic Қызметі аудит департаментінің шешімімен есептелген салықтар 1.844 мың АҚШ долларына дейін қысқартылды (612.817 мың теңгеге баламалы). Грузия Kipic Қызметіне дауылдарды қарастыру бойынша кеңеске БТК кезекті апелляциялық шағымын берді.

БТК басшылығы, жергілікті салық заңнамасының талдауына және ұқсас салық тексерістер бойынша ағымдағы тәжірибеле отыра, 2016 жылдың сонына 886 мың АҚШ доллары сомасында салықтарды төлеу бойынша міндеттемелерді мойыннады (294.444 мың теңгеге баламалы). Қалған 958 мың АҚШ доллары қосымша міндеттемелер ретінде танылмады (318.372 мың теңгеге баламалы), себебі басшылық БТК апелляциясы табысты болады және бұл бөліктегі қаржы ресурстарының жылыштауы екіталай деп есептейді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Грузия Kipic Қызметі аудит департаментінің шешімі қайта қаралмады.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ұқтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметтің нәтижесіне едәуір теріс ететін мүмкін әлде ұқтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 24-ескертпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өнірлерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес. Топ мүлікті сақтандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметтіне жататын объектілерде болған апарттан мүлікке немесе қоршаған ортага заалал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Шарттық міндеттемелер

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылымы қызметтерін 18.507.367 мың теңгеге сомага (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 25.628.294 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылымы қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Компанияның үлесі 123.176 мың теңгени (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 147.419 мың теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛГАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТЕЛЕР (жалғасы)**36. ҮКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Сот талқылаулары***БМТ ісін сотта қаралу*

2016 жылғы 19 желтоқсанда Грузияның атқарушы сот органдарынан іс қозғауга дейін қамтамасыз ету туралы соттың үйгарымын орында бойынша ұсыныс алынды, онда БМТ-ға нарықтагы басым жағдайын пайдаланбау, сондай-ақ қызмет көрсету шартын жасасу туралы талаптар қойылған. Қөрсетілген анықтамаға сәйкес сот БМТ меншігіндегі жылжымайтын мүлікке – жер участесіне (Батуми қ.), сондай-ақ ондағы гимараттар мен құрылыштарға тыйым салды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тыйым салынған мүліктің құны 50,1 миллион АҚШ долларын (16.650 миллиона теңгеге баламалы) құрады. Бұл тыйым салу тәркіленген мүлікті иеліктен шығаруды шектейді, бірақ БМТ-ның операциялық-шаруашылық қызметін қозғамайды. 2016 жылғы 23 желтоқсанда БМТ жоғарыда айтылған үйгарымға қатысты Тбилиси қалалық сотына шағым түсірді.

2017 жылғы 15 ақпанды БМТ-ға талап арыз түсті, онда талап қоюшы (Vibro Diagnostic) соттан талап қоюшының арызында айтылған шарттар бойынша БМТ-ға қызмет көрсету туралы шарт жасасуды міндеттеуді, сондай-ақ талап қоюшының пайдасына 2.500 мың АҚШ доллары (830.825 мың теңгеге баламалы) мөлшерінде залалды және 2016 жылғы 1 желтоқсандан бастап соттың шешімі орындалғанға дейін ай сайын 280 мың АҚШ доллары (93.052 мың теңгеге баламалы) мөлшеріндегі соманы өтеуді талап етеді. 2017 жылғы 24 ақпандында БМТ осы іске қатысты талап арыз бойынша талап қоюшыға және сотқа БМТ позициясымен талап арызды жолдады.

2017 жылғы 11 қыркүйекте Тбилиси апелляциялық соты, 2016 жылғы 19 желтоқсанда алғынған сот үйгарымының шағымы бойынша БМТ талап – арызын қанағаттандырудан бас тартты, бірақ БМТ сот талқылауын жалғастыруда.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қосымша міндеттемелерді мойындағады, себебі БМТ-ның басшылығы арызданушының БМТ-ға деген наразылығын негізсіз деп санайды.

БТК активтерінің экспроприациясы

БМТ мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК қатарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындаі алмаган жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. Сонымен қоса, жыл сайын ауыстырып қую көлемі 6 миллион тоннадан кем құрайтын жағдайда, БМТ келесі айыппұлдарды төлеуге міндетті:

- 1 миллион тонна көлеміне дейін орындалмағанда – 1 тоннаға 0,1 АҚШ доллары (он АҚШ центі);
- 1 миллион тоннадан 2 миллион тонна көлеміне дейін орындалмағанда – 1 тоннаға 0,2 АҚШ доллары (жиырма АҚШ центі);
- 2 миллион тоннадан астам көлемінде орындалмағанда – 1 тоннаға 1 АҚШ доллар.

2017 жыл ішінде БТК-ның ауыстырып қую нақты көлемі 5,86 миллион тоннаны құрады (2016 жылы: 6,9 миллион тонна). 6 миллионнан кем ауыстырып құюдың жылдық көлемін орындаудың байланысты, Топ 14 мың АҚШ доллар сомасында айыппұл бойынша шығын есептеді (4.565 мың теңгеге баламалы).

PTL кепілдігі

2016 жылғы 18 қарашадағы PTL мен темір жол арқылы тасымалдаушы Georgian Transit Ltd (бұдан әрі – «GTL») арасындағы Келісімге сәйкес PTL жылына мөлшері 2 миллион тонна мұнай өнімін тасымалдауга міндетті. Сондай-ақ келісімнің талаптарына сәйкес темір жолдың қызметі үшін женілдік тарифын алу максатында Топ PTL атынан «Грузия темір жолы» АҚ (бұдан әрі – «ГТЖ») пайдасына мөлшері 3,2 миллион тонна мұнай өнімін ауыстырып тиеуді орындау кепілдігін беру керек, оның 2 миллион тоннасы, жоғарыда айтылғандай, PTL-мен тасымалдану тиіс.

2016 жылғы 17 қыркүйектен 2017 жылғы 17 қыркүйекке дейінгі мерзімге банк кепілдігінің жалпы сомасы 4,2 миллион АҚШ долларын (1.396 миллион теңгеге баламалы) құрады және PTL ГТЖ пайдасына кепілдік берді. 2016 жылғы 17 қыркүйектен 2017 жылғы 17 қыркүйекті қоса есептеген мерзімге PTL 1,6 миллион тонна тасымалдады және ГТЖ арқылы тасымалданған өнімнің жалпы көлемі осы мерзімге 3,2 миллион тоннаға жетпеді.

PTL басшылығы GTL-мен жалпы орындалмаған көлемдерді өтейтін айыппұл туралы келіссөздер жүргізуде. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ міндеттеме төленуге ықтимал ретінде 208 мың АҚШ долларын (69.125 мың теңгеге баламалы) шығын деп мойындағы.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**37. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ**

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына сауда және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топка берешекті қайтармау тәуекелін томендегіде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің тенгерімдік күні болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жок.

Топ ақша қаражаттарын, салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналастырады (15 және 16-ескертпелер). Топ басшылығы төтенише несиелік тәуекелдерді алып тастау мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингін мезгіл-мезгіл қарайды және Топтың банктік депозиттерінін күнсyzдану резервінің қажеті жоқ деп есептейді.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агенттіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Банктер	Орналасқан жері	Рейтинг			
		2017 жылғы 31 желтоқсанға	2016 жылғы 31 желтоқсанға	2017 жылғы 31 желтоқсанға	2016 жылғы 31 желтоқсанға
«Қазақстанның Халық Банк» АҚ	Қазақстан	Ba1/Тұрақты	BB+/Тұрақты	68.314.402	77.756.612
Hellenic Bank	Кипр	B-	Caa2	4.641.986	3.614.530
TBC Bank	Грузия	BB-/B	Ba3	101.028	127.650
Bank of Georgia	Грузия	BB-/B	B1/Тұрақты	56.828	101.320
Halyk Bank of Georgia	Грузия	BB-/B	BB-/Тұрақты	49.517	648.249
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	B3/Тұрақты	B3	10.418	3.268
«Сбербанк России» ААҚ	Ресей	BBB-	-	724	-
«Altyn Bank» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	BB/Жағымды	25	1.829.416
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Қазақстан	BB+/Жағымды	BB+/Тұрақты	12	5.070.824
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B/Тұрақты	9	10
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	CCC/Тұрақты	8	56
«ForteBank» АҚ	Қазақстан	B3/Жағымды	-	5	-
Жиыны				73.174.962	89.151.935

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағындары талданады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**37. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘҮЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың тенге	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан	2 жылдан	Жыныс	
			2 жылға дейін	5 жылға дейін		
2017 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де						
кредиторлық берешектер	-	17.580.864	27.068	145	4.282	17.612.359
Жыныс	-	17.580.864	27.068	145	4.282	17.612.359
2016 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де						
кредиторлық берешектер	-	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798
Жыныс	-	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке үшірдік, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың тенге	АҚШ	Ресей рублі	Евро	Өзге	Жыныс
	доллары			валюталар	
2017 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	23.128.576	13.487	57.825	492.846	23.692.734
Міндеттемелер	994.780	85.231	69.899	881.006	2.030.916
2016 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	31.738.097	14.706	59.992	589.923	32.402.718
Міндеттемелер	1.714.667	101.655	20.135	699.576	2.536.033

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жок. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары, ресей рублі мен евро айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың тенге		Валюта айырбас	Салық салуға дейін табысқа әсері
		бағамының өсуі/төмендеуі	
2017 жыл			
АҚШ доллары		+10,00% -10,00%	2.213.380 (2.213.380)
Ресей рублі		+16,00% -16,00%	(11.479) 11.479
Евро		+13,50% -9,50%	(1.630) 1.147
2016 жыл			
АҚШ доллары		+13,00% -13,00%	3.903.046 (3.903.046)
Ресей рублі		+23,00% -19,00%	(19.998) 16.520
Евро		+15,00% -15,00%	5.979 (5.979)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**37. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Капиталды басқару**

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жок. Топ есепті қүнге берешектен асатын елеулі ақша қаражатына ие.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттардың, банктердегі салымдардың, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің тенгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

38. ЕСЕП БЕРУ КҮНІНЕҢ КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Шығыстарды оңтайландыру, сондай-ақ Компания қызметінің тиімділігін және оның өндірістік процестерін басқару сапасын арттыру мақсатында 2018 жылғы 3 қантардан бастап Компанияда үш деңгейлі басқару жүйесінен екі деңгейлі басқаруға ету жүзеге асырылды. 2018 жылғы 19 қантарда Қоспаия Басқармасы Компанияның өнірлік өндірістік құрылымдың бөлімшелеріне қатысты әкімшілік-басқарушылық функцияларды орындаған, Атырау (Батыс филиал) және Павлодар (Шығыс филиал) қалаларында орналасқан екі филиалды жабу мақұлданды. Осындағы құрылымды өзгерту нәтижесінде Компания жоғарыда аталған өндірістік құрылымдың бөлімшелердің тікелей басқаратын болады. Топ басшылығы осындай құрылымды өзгертуге байланысты елеулі міндеттемелерді күтпейді.

Қыргызстан Республикасы бағытында Қазақстан Республикасы аумағы бойынша транзиттеу мақсатында транзит режимінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсету туралы Компания мен «Централ Азия Транзит» ЖШҚ арасындағы 2017 жылғы 18 қазандан көл койылған шартқа сәйкес 2018 жылы «Ресей Федерациясының Қазақстан Республикасымен шекарасы – Шагыр мұнай құю пункті» бағыты бойынша Компанияның магистральдық мұнай құбырлары жүйесі бойынша ресейлік мұнай жеткізілімдері басталады. Мұнай жеткізу кестелеріне сәйкес осы бағытта жыл сайын 500 мың тонна шикізат тасымалдау жоспарланады. Осы бағыт бойынша көрсетілетін қызметтердің тарифі тоннасына 25,12 АҚШ долларын құрайтын болады.

2018 жылғы 27 ақпанда Компанияның бүйіркітариымен Қазақстан Республикасынан тыс экспорттау мақсатында магистральдық құбырлар бойынша мұнай айдау қызметтеріне арналған тарифті (КҚС-те есептемегендеге) 1.000 км-ге 1 тоннаға 6.398,92 теңгеге дейін және «Тұймазы-Омбы-Новосібір-2» магистральдық құбырының қазақстандық участкесі бойынша Қазақстан Республикасы аумағы арқылы транзиттеу мақсатында мұнай айдау қызметіне арналған тарифті (КҚС-те есептемегендеге) 1.000 км-ге 1 тоннаға 4.292,4 теңгеге дейін үлгайту бекітілді. Аталған тарифтер 2018 жылғы 1 сәуірден бастап күшіне енеді.